

Plan- och byggnadsnämnden

Diarienummer:
PBN 2015-003236

Handläggare:
Linus Pettersson 018-727 46 06

Planbeskrivning Detaljplan för Almtunaskolan

Standardförfarande

ANTAGANDEHANDLING

Innehåll

Inledning.....	4
Sammanfattning av planförslaget	4
Revideringar efter granskning	4
Läsanvisningar	4
Handlingar.....	6
Antagandehandlingar.....	6
Övriga handlingar	6
Tidigare ställningstagande	7
Översiktsplan.....	7
Detaljplaner	7
Planens innehåll	8
Planens syfte.....	8
Planens huvuddrag.....	8
Planområdet.....	8
Bebyggelse och kulturmiljö	10
Naturmiljö.....	19
Offentlig och kommersiell service.....	21
Friytor och gårdsmiljö.....	22
Tillgänglighet för funktionshindrade	24
Mark och geoteknik.....	24
Trafik och tillgänglighet.....	26
Hälsa och säkerhet.....	29
Vattenområden	31
Teknisk försörjning	33
Planbestämmelser	36
Användning av mark och vatten.....	36
Planens genomförande	39
Organisatoriska åtgärder	39
Fastighetsrättsliga åtgärder.....	39
Konsekvenser för fastigheter inom planområdet	41
Ekonomiska åtgärder	42
Tekniska åtgärder	42
Planens konsekvenser	44
Miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kapitel	44
Nollalternativ.....	45
Miljöaspekter	45

Planens förenlighet med översiktsplanen och miljöbalken	47
Översiktsplanen	47
Miljöbalken	47
Medverkande	48

Inledning

Sammanfattning av planförslaget

Detaljplanens syfte är att möjliggöra nya för- och grundskolebyggnader vid Almtunaskolan för ett ökat antal elever samt en ny idrottshall. Detaljplanen syftar även till att möjliggöra en utveckling av den befintliga Almtunaskolan och byggnaderna där förskolorna Ior och Löfteslandet ligger (mot Hjalmar Brantingsgatan), samt möjliggöra en bättre struktur på skolgårdarna. Den befintliga Almtunaskolan är byggd 1952, samt ritad av dåvarande stadsarkitekten Gunnar Leche, och har utpekade kulturhistoriska värden. Den planerade markanvändningen omfattar byggrätter för cirka 10 000 kvm (bruttoarea) skola, 3 000 kvm förskola och 3 000 kvm idrottsändamål som utgörs av en idrottshall. Av dessa ytor utgör den befintliga Almtunaskolan 4 750 kvm. Byggnaden där de befintliga förskolorna Ior och Löfteslandet ligger utgör sammanlagt cirka 930 kvm. Dessa två skolbyggnader planeras att vara kvar. De befintliga modulförskolorna ersätts dock med en ny permanent förskola. Den befintliga Almtunaskolan bevaras och kompletteras med en ny grundskola. Detaljplanen styr en samordnad angöring för den befintliga förskolan och den nya idrottshallen.

Revideringar efter granskning

Efter genomfört granskning mellan 3 mars – 24 mars 2020 har huvudsakligen följande revideringar gjorts med anledning av inkomna synpunkter:

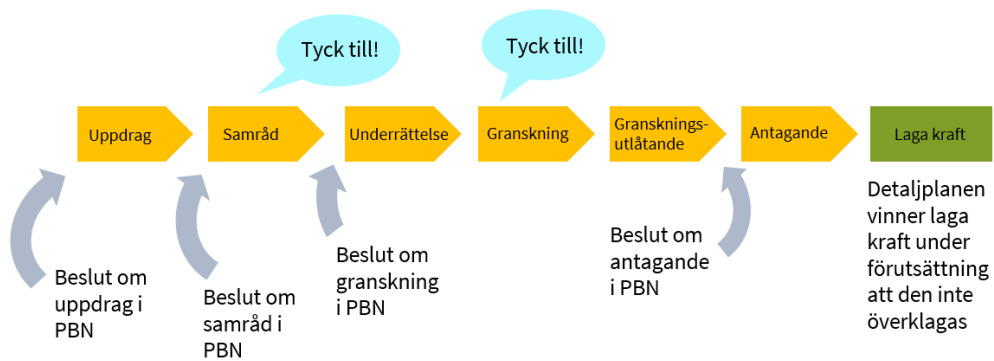
- Byggrätten för den nya förskolan har justerats.
- Den bebyggelsefria zonen runt den befintliga Almtunaskolan har utökats med hänsyn till kulturmiljön.
- Byggrätten för den nya grundskolebyggnaden har minskats med syfte att bevara kulturmiljövärden, de biotopskyddade träden och den uppvuxna skolgården.
- En kompletterande miljöteknisk markundersökning har genomförts på en del av planområdet som föreslås bebyggas.
- Övriga mindre justeringar och förtydliganden i planbeskrivningen.

Läsanvisningar

Plankartan är den handling som är juridiskt bindande och anger vad som till exempel ska vara allmän plats, kvartersmark, hur bebyggelsen ska regleras med mera. Plankartan ligger till grund för kommande bygglovsprövning.

Planbeskrivningens syfte är att beskriva områdets förutsättningar och de förändringar som planen innebär. Planbeskrivningen ska vara ett stöd för att kunna tolka plankartan.

Detaljplanen handläggs med standardförfarande enligt plan- och bygglagen (2010:900). Plan- och byggnadsnämnden beslutade om planuppdrag den 21 april 2016.

Handlingar

Antagandehandlingar

Den läser
du nu!

Planhandling

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning
- Utlåtande, webbversion
- Utlåtande, fullständig version*

Övriga handlingar

Under planarbetet har dessutom följande handlingar upprättats:

- Behovsbedömning
- Fastighetsförteckning*
- Dagvattenutredning, WSP, 2019-04-26
- Miljöteknisk markundersökning, Bjerking, 2016-03-08
- Miljöteknisk markundersökning, WSP, 2019-09-18
- Miljöteknisk markundersökning förskola, WSP, 2020-05-25
- Miljö- och geotekniskt projekterings-PM Österbadets idrottshall, Bjerking, 2019-08-26
- Geotekniskt projekterings-PM Almtunaskolan, WSP, 2019-09-27
- PM Bedömning av bevarandevärde, Tengbom, 2018-12-14
- Riskbedömning, WSP, 2019-12-13
- Trädinventering, 2019-11-04

Samtliga handlingar finns att ta del av på Uppsala kommuns webbplats www.uppsala.se. Handlingar markerade med * finns inte på webbplatsen på grund av dataskyddsförordningen (GDPR).

Tidigare ställningstagande

Översiktsplan

Översiktsplanen anger att behovet av närservice, såsom skolor, ska beaktas. Översiktsplanen anger även att samnyttjande, till exempel skolor och fritidsfunktioner, ska eftersträvas.

Planområdet ligger i anslutning till Hjalmar Brantingsgatan som utgör en del av *Salabacksstråket*, vilket är ett utpekad stadsstråk i översiktsplanen. *Salabacksstråket* innebär en sammanlänkning av staden med prioritering av stomlinjer för kollektivtrafik, hög koncentration av bebyggelse med främst bostäder och en kontinuitet av stadslivskvaliteter och verksamheter. Längs stråket läggs särskild fokus kring hållplatser och andra strategiska platser.

Planområdet ligger inom riksintresseområde för kulturmiljövården, Uppsala stad C40 A.

Detaljplaner

Den gällande detaljplanen för området är Del av kvarteret Tallen, fastställd 1966 (0380-280). I denna detaljplan är markanvändningen styrd till *Allmänt ändamål samt Idrottsändamål*, se utdrag ur gällande detaljplan på nästa sida (sidan 6).

Byggnadshöjden är styrd till 12 meter för delar av planområdet samt 4,5 meter för övriga delar.

Planområdet utgörs av flera olika skolor och förskolor. Här finns grundskolan Almtunaskolan med sammanlagt cirka 550 elever samt förskolorna Löfteslandets, Ior och Tallens förskola. Det finns även en mindre idrottshall som hör till skolverksamheten. För fastigheten Fålhagen 25:18 finns en tomtindelingsplan fastställd 1966 (0380-246/FÅ25). För att kunna bilda en fastighet med ändamålet skola behöver denna tomtindelning upphöra att gälla inom planområdet.

Tomtindelningen 0380-246/FÅ25, fastställd 2 juni 1966, upphör att gälla inom planområdet när planen vinner laga kraft.

Bild 1 Utdrag ur detaljplanen "Del av kvarteret Tallen" från 1966.

Planens innehåll

Planens syfte

Detaljplanens syfte är att möjliggöra nya för- och grundskolebyggnader vid Almtunaskolan för ett ökat antal elever samt en ny idrottshall. Detaljplanen syftar även till att möjliggöra en utveckling av den befintliga Almtunaskolan och byggnaderna där förskolorna Ior och Löfteslandet ligger (mot Hjalmar Brantingsgatan), samt möjliggöra en bättre struktur på skolgårdarna.

Planens huvuddrag

Den planerade markanvändningen omfattar byggrätter för cirka 10 000 kvm (bruttoarea) skola, 3 000 kvm förskola och 3 000 kvm idrottsändamål. Av dessa ytor utgör den befintliga Almtunaskolan 4 750 kvm. Byggnaden där de befintliga förskolorna Ior och Löfteslandet ligger utgör sammanlagt cirka 930 kvm. Dessa två skolbyggnader planeras att vara kvar. De befintliga modulförskolorna ersätts dock med en ny permanent förskola. Den befintliga Almtunaskolan är byggd 1952, samt ritad av dåvarande stadsarkitekten Gunnar Leche, och har utpekade kulturhistoriska värden. Byggnaden bevaras och kompletteras med en ny grundskola.

Planområdet

Geografiskt läge och areal

Planområdet ligger i stadsdelen Fålhagen och avgränsas av Hjalmar Brantingsgatan i norr, Björkgatan i öst samt av villabebyggelse i övriga väderstreck. Avståndet till

Resecentrum samt Stora torget är cirka 1 respektive 1,5 kilometer. Planområdets yta är cirka 5 hektar.

Bild 2 Översiktskarta med planområdet markerat med röd prickad linje.

Allmän områdesbeskrivning

Planområdet ligger i stadsdelen Fålhagen öster om Resecentrum. Bebyggelsen som tillkom i de östra stadsdelarna under den första halvan av 1900-talet, och som kom att utgöra Almtunaskolans närmaste omgivning, bestod av mindre villor samt flerfamiljshus i två våningar. Dessa typer av bebyggelse präglar området fortfarande. På östra sidan om Björkgatan ligger gymnasieskolan Celsiusskolan, se kartan ovan. Norr om Hjalmar Brantingsgatan ligger Österängens IP, som är en idrottsplats från 1950-talet. Sydöst om planområdet ligger ett koloniområde som drivs av en förening.

Planområdet utgörs av flera olika skolor och förskolor. Här finns grundskolan Almtunaskolan med sammanlagt cirka 550 elever samt förskolorna Löfteslandets, Ior och Tallens förskola. Tallens förskola är en tillfällig så kallad modulbyggnad uppförd på ett tidsbegränsat bygglov till och med 30 juni 2020. Det finns även en mindre idrottshall och en matsal med tillagningskök som hör till skolverksamheten.

Bild 3 Karta över planområdet och dess omgivning.

Bebyggelse och kulturmiljö

Förutsättningar

Almtunaskolan är byggd mellan 1952 och 1953 och är ritad av den dåvarande stadsarkitekten Gunnar Leche. De övriga grundskolebyggnaderna är ritade av Sten Hummel-Gumaelius år 1969. Den äldre delen av Almtunaskolan, huvudbyggnaden, har utpekade kulturhistoriska värden. De övriga byggnaderna inom planområdet saknar utpekade kulturhistoriska värden.

Almtunaskolan inrymmer cirka 550 elever, före den planerade utbyggnaden. Den summan inkluderar de elever som går i de provisoriska lokalerna som står tvärs över Björkgatan (se flygfotot på sidan 7). De ursprungliga rumsfunktionerna i skolans huvudbyggnad är i hög grad intakta. Dispositionen med klassrum som nås via dagsljusbelysta korridorer är bibehållen och korridorerna har kvar sin funktion av kapprum för eleverna. Lokalerna för slöjd och hemkunskap finns kvar i sina ursprungliga lägen. Under åren har ett antal ombyggnationer, förändringar och standardhöjande åtgärder utförts. Exempel på sådana är förnyade ytskikt, utbyte av flertalet gamla innerdörrar vid en renovering 1993 samt förnyade tekniska system för el och ventilation. Toaletterna är kvar på sina ursprungliga lägen, men är moderniserade. Exteriört är byggnaden också i stora delar intakt. På byggnadens norrsida finns utvändiga utrymningstrappor som kom till senare i Almtunaskolans liv.

Bild 4 Snedbild från över den äldre delen av Almtunaskolan, södra fasaden (Blom/BlomWEB).

En bedömning av Almtunaskolans bevarandevärden har gjorts som en del i planarbetet. Almtunaskolan är en representant för det tidiga 1950-talets höga ambitioner för skolbyggnade. Det är den sista i raden av större skolbyggnader som Gunnar Leche ritade i Uppsala där föregångarna var Vaksalaskolan, Nannaskolan, Bergaskolan och Domarringens skola. Dess välbevarade exteriör och dess i betydande avseenden bevarade funktioner med avseende på planlösningen är värdefulla.

Byggnaderna inom hela planområdet är uppförda i olika tider och med olika kulörer och fasadmaterial.

Bild 5 Norra fasaden på den gamla delen av Almtunaskolan.

Bild 6 Bild från skolgården, tagen i sydöstlig riktning. Till höger syns östra delen av den gamla Almtunaskolan. Till vänster i bild ligger skolbyggnaden med matsal som uppfördes 1969. I mitten skymtar den tillfälliga modulbyggnaden på Björkgatan. Bilden tagen i februari 2016.

Bild 7 Bild på Almtunaskolans västra gavel. I förgrunden syns den byggnad som tidigare utgjort vaktmästarbostad. Bilden tagen i februari 2016.

Bild 8 Bilden visar den mindre idrottshall som finns inom planområdet. Foto från februari 2016.

Bild 9 Bild på den befintliga förskolebyggnaden med tegelfasader, uppförd 1991, som ligger i planområdets norra del mot Hjalmar Brantingsgatan och Björkgatan.

Förändringar

I förslaget som ligger till grund för planläggningen disponeras den gamla delen av Almtunaskolan, som utgör huvudskolbyggnad, för årskurs 4–6. En ny skolbyggnad uppförs för årskurs F–3 (där ”F” utgör förskoleklass) utmed Björkgatan. Den nya skolbyggnaden kan länkas till den gamla Almtunaskolan. Matsal och tillagningskök placeras i den nya skolbyggnaden. Leveranser till kök för grundskolan sker från Björkgatan och in på en större vändplan på kvartersmark.

Detaljplanen möjliggör också en ny förskola med upp till 8 avdelningar (cirka 144 barn) som kan byggas i två våningar. Förskolan placeras i slutet av Björkgatan med tillagningskök mot den gemensamma angöringsytan. Angöring med bil sker från Furugatan för att avlasta Björkgatan från hämta/lämna-trafik.

Utöver markanvändningen skola möjliggörs även markanvändningen idrott. En ny idrottshall placeras på en separat fastighet i planområdets nordvästra del mot Hjalmar

Brantingsgatan, men utformas med entréer även mot byggnadens östra sida så att den fungerar för samnyttjande av skolan. Idrottshallen möjliggör en stor hall med läktare med cirka 150 sittplatser, en mindre hall på den övre våningen, 11 omklädningsrum och 11 duschrum. Idrottshallen planeras även för att komplettera Österängens IP och dess utveckling.

Bild 10 Situationsplan över det förslag på utbyggnad som ligger till grund för planläggningen.

Bild 11 Illustrationer som visar exempel på de byggrätter och byggnadsvolymer som detaljplanen möjliggör. Illustration av Tengbom Uppsala. Mellan samråd och granskning av detaljplanen har förskolebyggnaden i planområdets södra del omarbetats, vilket inte framgår av illustrationen ovan.

Almtunaskolans karaktärsdrag och arkitektonisk utformning

Ytterväggarna är av betong med fasadtegel som putsats och slammats. Yttertakets beläggning med keramiskt tegel och de ursprungliga skärmtaken ovanför entréer är också tydliga karaktärsdrag. Andra exteriöra bevarandevärden är fönstrens och ytterväggpartiernas proportionering och materialkaraktär. Den slammade tegelfasadens varmgråa kulör är den ursprungliga fasaden och betyder, tillsammans med yttertakets röda tegel, mycket för byggnadens exteriöra karaktär.

Även delar av Almtunaskolans interiör har bevarandevärden och karaktärsdrag. Trapphusen har stenmaterial på golv och fasadtegel på väggar samt avgränsande träglaspartier. Det finns även inslag av konstnärlig utsmyckning i trapphusen i form av kakelkonstverk och mosaiker. Till trapphusens halvplan hör stora ytterväggspartier som tar in dagsljus och ger en överblick över skolgården för de som rör sig i trapphuset. De ursprungliga trappräckena finns kvar i byggnaden, men har höjts för att klara modern säkerhetsstandard.

Bild 12 Bilder från trapphusen i den gamla delen av Almtunaskolan. Till vänster ses ett av trapphusen med bevarat träglasparti och trappräcken. Dock är trappräckena förhöjda för att klara modern säkerhetsstandard. Bilden till höger är från invigningsåret 1953.

Bild 13 Bilder från trapphusen i den gamla delen av Almtunaskolan. Till vänster ses ett av trapphusen med bevarat träglasparti och trappräcken. Dock är trappräckena förhöjda för att klara modern säkerhetsstandard. Bilden till höger är från invigningsåret 1953.

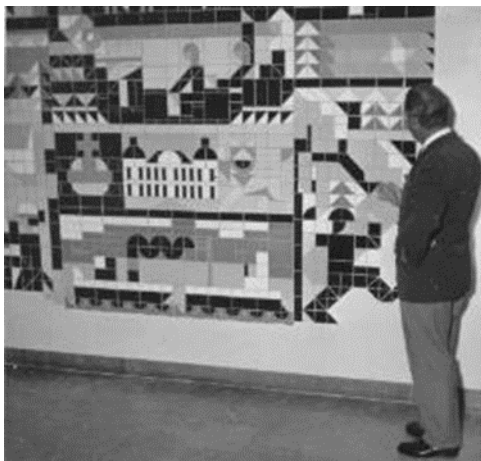

Bild 14 Exempel på mosaik i trapphusen till vänster. Till höger en bild från trapphusets halvplan med generöst glasparti mot skolgården.

Bild 15 Exempel på mosaik i trapphusen till vänster. Till höger en bild från trapphusets halvplan med generöst glasparti mot skolgården.

Placering av bebyggelse

Almtunaskolans placering på tomten förstärker uttrycket som stadsdelens viktigaste byggnad då den uppfördes. Den hävdar denna plats genom sin höjd och genom det fria läget med en stor skolgård på både den södra och den norra sidan om skolbyggnaden. Den senare tillkomna Celsiusskolan på östra sidan om Björkgatan har något lägre byggnadshöjd än Almtunaskolan. Enligt slutsatserna i den kulturhistoriska bedömning som gjorts bedöms den södra fasaden, med sina symmetriska sidoflyglar som ytterligare förstärker byggnadens roll, vara mer känslig för förändringar. Känslan av fritt liggande, stor byggnad ska tas tillvara vid utformning av den nya bebyggelsen som detaljplanen möjliggör.

Mot kringliggande bebyggelse i planområdets västra och södra del skapas denna typ av förgårdsmark av två anledningar. Det ena är att styra så att de nya byggrätterna inte placeras för nära de befintliga bostadshusen. Den andra anledningen är att säkerställa tillgänglighet till de underjordiska ledningar som går genom planområdet. Detta uppnås delvis genom att ingen byggrätt placeras ovanpå dessa ledningar.

På ytan kring den gamla delen av Almtunaskolan gäller så kallad *korsmark* enligt planbestämmelsen ovan, vilket innebär att endast komplementbyggnader får uppföras. Exempel på komplementbyggnader är mindre förrådsbyggnader eller

liknande för skolverksamhetens behov. Det huvudsakliga syftet med att styra placeringen i denna del av planområdet är att värna Almtunaskolans södra fasad och byggnadens roll som fritt liggande och stor byggnad. Enligt den kulturhistoriska värderingen har också östra fasaden mot Björkgatan och hela småskolebyggnaden betydelse för denna känsla. Den nya förskolans placering tar delvis stöd i de ursprungliga idéerna (se bild nedan) och förskolans höjd begränsas till att underordna sig den gamla Almtunaskolan.

Bild 16 Modell över Almtunaskolan från 1951. Här syns den ursprungliga dammen på skolgårdens södra del. Dammen anlades till minne av den tidigare industrimarken och de vanligt förekommande tegelindustrierna. De två mindre byggnaderna i modellens högra hörn byggdes inte på samma sätt som i modellen. Den nya utbyggnaden i detaljplanen tar delvis stöd i gestaltningsidéerna i denna modell, i huvudsak avseende den nya förskolans placering längs Björkgatan.

Det ges även möjlighet att länka samman Almtunaskolan med den nya grundskolan. Detta går att göra på olika sätt, exempelvis genom att länka samman byggnaderna från våning två och uppåt för att skapa en bred och öppen passage in till skolgården.

Markytan inom planområdet är ganska flack och ligger mellan +9,1 meter i planområdets södra del upp till +10,5 meter i norra delen mot Hjalmar Brantingsgatan. Den nya byggrätten för förskolan blir lägre än den gamla Almtunaskolan och underordnar sig den för att inte skada Almtunaskolans roll och kulturhistoriska värden. Den nya grundskolan som möjliggörs norr om den gamla Almtunaskolan ges en något högre byggrätt. Den norra fasaden bedöms vara något mindre känslig för förändringar och ges en byggnads- och nockhöjd som medger moderna lokaler för skolverksamhet.

Den sistnämnda planbestämmelsen syftar till att säkerställa att den nya idrottshallen placeras i liv med den befintliga bebyggelsen, utanför planområdet, längs Hjalmar Brantingsgatan. På detta vis kan idrottshallen möta den befintliga bebyggelsen och tillföra kvaliteter i gaturummet, exempelvis genom att byggnaden används kvällstid med mera.

Planbestämmelserna som styr bebyggelsens omfattning preciseras med kvadratmeter byggnadsarea. Byggnadsarea styr bebyggelsens utbredning på marken. Den angivna byggnadsarean för respektive egenskapsområde kombineras med bestämmelser om byggnadshöjd samt nockhöjd för att definiera byggrätten som detaljplanen medger.

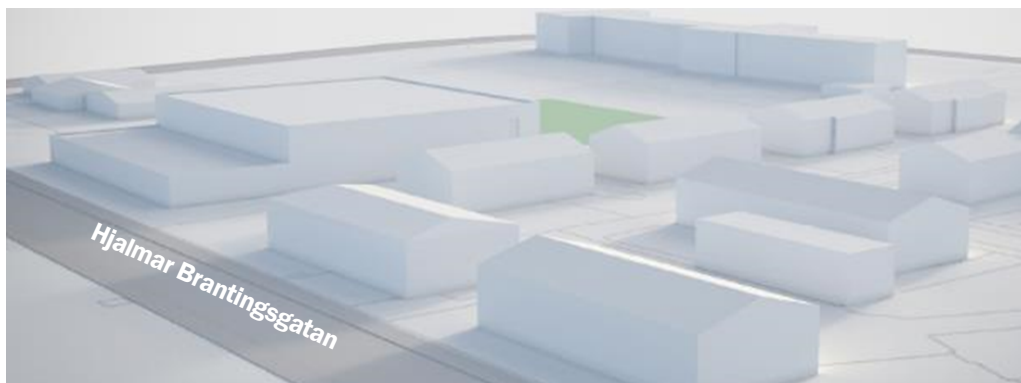

Bild 17 Volymstudie av den planerade idrottshallen. Illustrationen visar hur volymen för byggrätten förhåller sig till den befintliga bebyggelsen väster om planområdet och hur idrottshallen möter Hjalmar Brantingsgatan. Notera att i denna illustration saknas den nya grundskolan i bakgrunden (illustration: Sweco).

En skuggstudie har genomförts för den nya idrottshallen. Syftet med detta är att visa på konsekvenserna av den byggnadsvolym som tillkommer på den del av planområdet som inte har någon permanent bebyggelse före detaljplanens genomförande. Idrottshallens placering öster om de befintliga bostadshusen gör att idrottshallen inte medför någon större skuggpåverkan på bostadsgårdarna.

På sidorna 15–16 redovisas resultatet av den skuggstudie som genomförts under planarbetet.

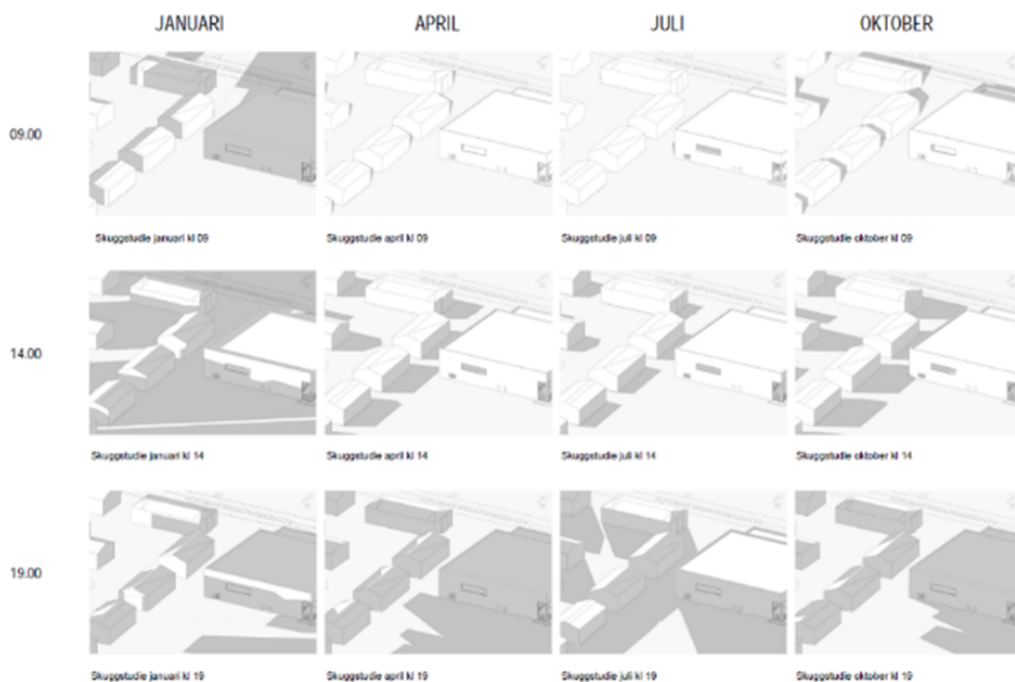

Bild 18 Skuggstudie för den nya idrottshallen som detaljplanen möjliggör. Idrottshallens placering öster om den befintliga bebyggelsen gör att de berörda bostadsfastigheterna i anslutning till planområdet inte får bostadsgårdar som skuggas av den nya byggnaden.

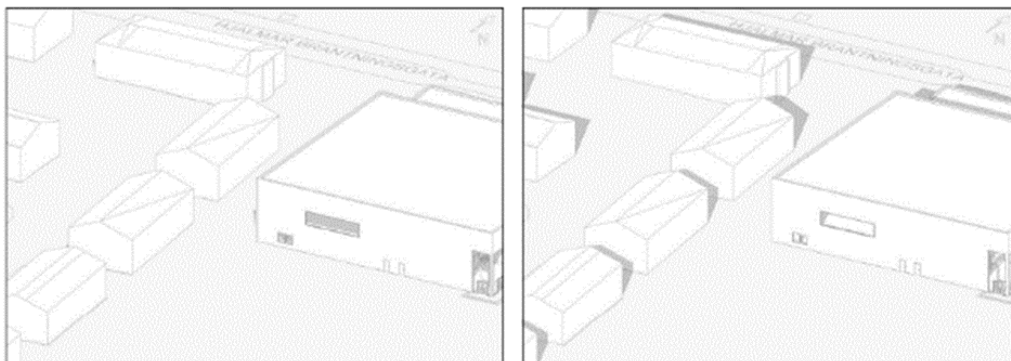

Bild 19 Skuggstudie 21 juni klockan 09:00. Skuggstudie 21 september klockan 09:00.

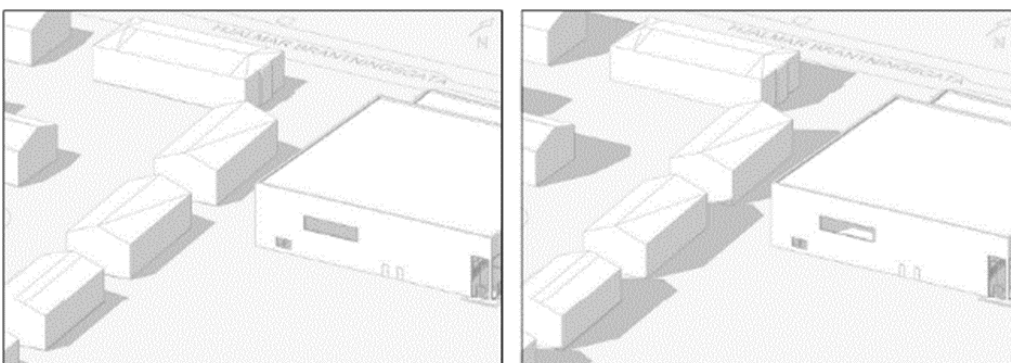

Bild 20 Skuggstudie 21 juni klockan 12:00. Skuggstudie 21 september klockan 12:00.

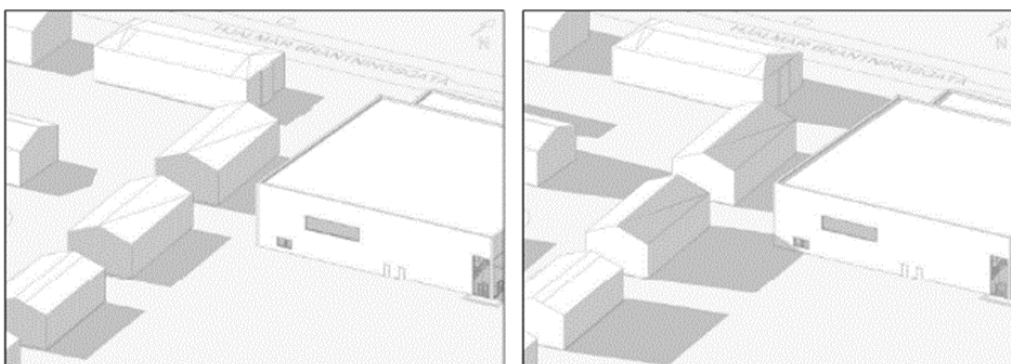

Bild 21 Skuggstudie 21 juni klockan 15:00. Skuggstudie 21 september klockan 15:00.

Naturmiljö

Skolorrådet innehåller en del uppvuxna träd som ger karaktär till området. I övrigt finns öppna gräsytor som bland annat används för bollsporter samt en större grusyta. Naturområdena bedöms vara av enkel karaktär och ha begränsade ekologiska kvaliteter. Bebyggelsen är också placerad på ett sådant sätt att många av gårdsytorerna har en begränsad storlek och får svaga vistelsekvaliteter.

Ett av detaljplanens syften är att förbättra strukturen så att gårdarna får mer samlade former, som i kombination med en bra gestaltning kan få starkare vistelsekvaliteter och en mer effektiv markanvändning. Det är positivt om uppvuxna träd som finns i området kan sparas.

Biotopskydd

Inom planområdet finns trädalléer som omfattas av det generella biotopskyddet för alléer (minst fem träd i rad, längs väg eller i öppet landskap). Dessa miljöer är skyddade och det är förbjudet att vidta åtgärder eller bedriva verksamheter som kan skada naturmiljön i dessa biotoper.

Detaljplanen möjliggör bland annat en mer flexibel byggrätt avseende placering av den nya grundskolan. Dispens från biotopskyddet kan behövas för att nyttja alla de ytor av byggrätter som detaljplanen medger. En sådan dispensansökan hanterar kompensationsåtgärder i form av återplantering av träd med mera. Behovet av dispens kan även uppstå i andra fall, exempelvis om nya byggnader behöver placeras nära trädalléerna. Schaktning och grundläggning nära trädalléer kan påverka trädens rotsystem med mera och kan kräva dispens från biotopskyddet. Detsamma gäller om ny bebyggelse uppförs nära träden på sådant sätt att trädkronorna berörs.

Trädinventering

En trädinventering har genomförts inom hela planområdet. Inventeringen omfattade cirka 190 träd. Många av alléträden runt skolan är stressade och visar på dålig tillväxt. Detta gäller främst lönnarna, vilket bedöms kunna bero på markförhållandena. Vid nybyggnation bedöms det finnas ett behov av en barriärzon på minst 5 meter från träd som ska sparas för att inte skada rotsystem.

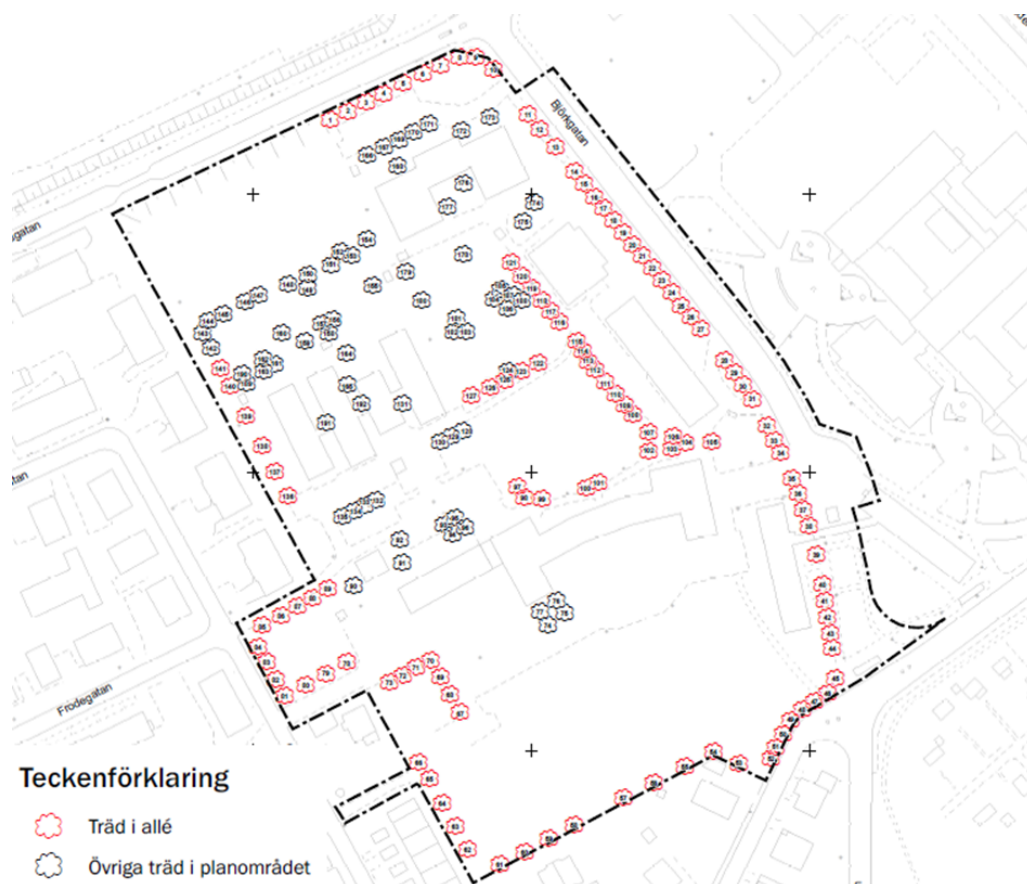

Bild 22 Översikt av de cirka 190 träd som inventerats under planarbetet.

Trädinventeringen visar att byggrätten för den nya grundskolan går att genomföra utan dispens från biotopskyddet, beroende på hur de nya byggnaderna placeras och hur utformningen av entrén till grundskolan utformas. I det förslag som ligger till grund

för planläggningen bedöms det finnas skäl för dispens från biotopskyddet i de fall det behövs. Det bedöms även finnas goda möjligheter att återplantera de eventuellt berörda alléträden inom planområdet.

I det förslag som ligger till grund för planläggningen av den nya grundskolan berörs cirka 5 skogslönnar som utgör del i en allébildning. Dessa träd skulle kunna flyttas inom planområdet till en ny trädallé som markerar siktlinjen från Hjalmar Brantingsgatan in mot den kulturhistoriskt värdefulla delen av Almtunaskolan. 14 skogslönnar i allé ligger utanför byggrätten för grundskolan, men beroende på hur den nya bebyggelsen placeras kan dispens från biotopskyddet behövas. De flesta av träden har olika grader av skador enligt trädinventeringen.

De cirka 10 träd som påverkas av byggrätten för idrottshallen utgörs av fågelbär, blågran, vårtbjörk och gråal och utgör inte del av någon allébildning. Träden är små i storleken och några av träden har olika skador.

Bild 23 Översikt av de träd inom planområdet som berörs av de byggrätter detaljplanen medger. Utöver dessa finns även träd som ligger på mark där komplementbyggnader får uppföras. Komplementbyggnader bör dock i första hand placeras där minsta möjliga intrång i den befintliga uppvuxna miljön görs. Illustrationen ovan visar ett av de utbyggnadsförslag för grundskolan som detaljplanen möjliggör.

Offentlig och kommersiell service

Planområdet utgörs av grundskolan Almtunaskolan med sammanlagt cirka 550 elever samt förskolorna Löfteslandets, Ior och Tallens förskola. Tidigare låg även Imanskolan inom planområdet. På östra sidan om Björkgatan ligger gymnasieskolan Celsiusskolan och norr om denna ligger en livsmedelsbutik inom kvarteret Björken.

Detaljplanen möjliggör ytterligare verksamhetsyta för grundskola, förskola samt idrott. Idrottshallen placeras på en separat fastighet för ökad tillgänglighet utöver skolans verksamheter. Tillsammans med en utveckling av Österängens IP förstärks denna del av Fålhagen avseende idrotts- och fritidsliv.

Friytor och gårdsmiljö

Uppsala kommuns riktlinjer för skolors utemiljö är generellt sett minst 40 kvm/barn i förskola och minst 30 kvm/elev i grundskolan. Forskning visar att den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3 000 kvm. På en gård som är mindre, oavsett antal barn, kan en barngrupp få svårt att utveckla lek och socialt samspel på ett sätt som tillgodoser deras behov. I bedömningen av storlek och kvalitéer är det även viktigt beakta tillgång och tillgänglighet till närliggande lekområden, parker och grönområden, bollplaner, idrottsplaner med mera.

Detaljplanen möjliggör byggrätter för totalt cirka 2 000 kvm förskola samt cirka 3 800 kvm grundskola. Den yta som i detaljplanen utgör skola och förskola planeras att ingå i en stor sammanhängande fastighet. I det förslag som ligger till grund för detaljplanen, samt de byggrätter detaljplanen medger, ges ett ungefärligt mått på friyta för de planerade för- och grundskolornas verksamheter.

Bild 24 Situationsplan för den befintliga förskolan i planområdets norra del. Den blåa ytan visar ett exempel på en skolgård på cirka 3 700 kvm (illustration: Tengbom).

Den befintliga förskolan planeras få en skolgård på cirka 3 700 kvm. Byggrätten som detaljplanen medger är 950 kvm byggnadsarea i en våning och inrymmer cirka 80 barn. Med byggnadsarea avses den yta som byggnaden upptar på marken, vilket även inkluderar skärmtak. Friytan för förskolan blir strax över 40 kvm/barn enligt den illustrerade förskolegården ovan. Ytor för parkering och angöring har inte räknats med i denna friyta. Utöver den tilltänkta förskoletomten på cirka 4 650 kvm tillkommer parkering, entrétorg med mera inom kvartersmarken för förskolan. Ytan på förskolans gård bestäms inte direkt på plankartan, utan visar ett exempel på hur förskolegården kan lösas inom detaljplanen.

Den nya förskolan planeras få en skolgård på cirka 4 650 kvm. Byggrätten som detaljplanen medger är 1 100 kvm byggnadsarea samt byggnadshöjd och nockhöjd på cirka 9 meter respektive cirka 12,5 meter (ovan mark). Denna byggrätt ger möjlighet till en förskola i två våningar som inrymmer maximalt 144 barn.

Friytan för förskolan blir cirka 32 kvm/barn enligt den illustrerade förskolegården nedan. Utöver ytan på cirka 4 650 kvm tillkommer parkering, entrétorg med mera inom kvartersmarken för förskolan.

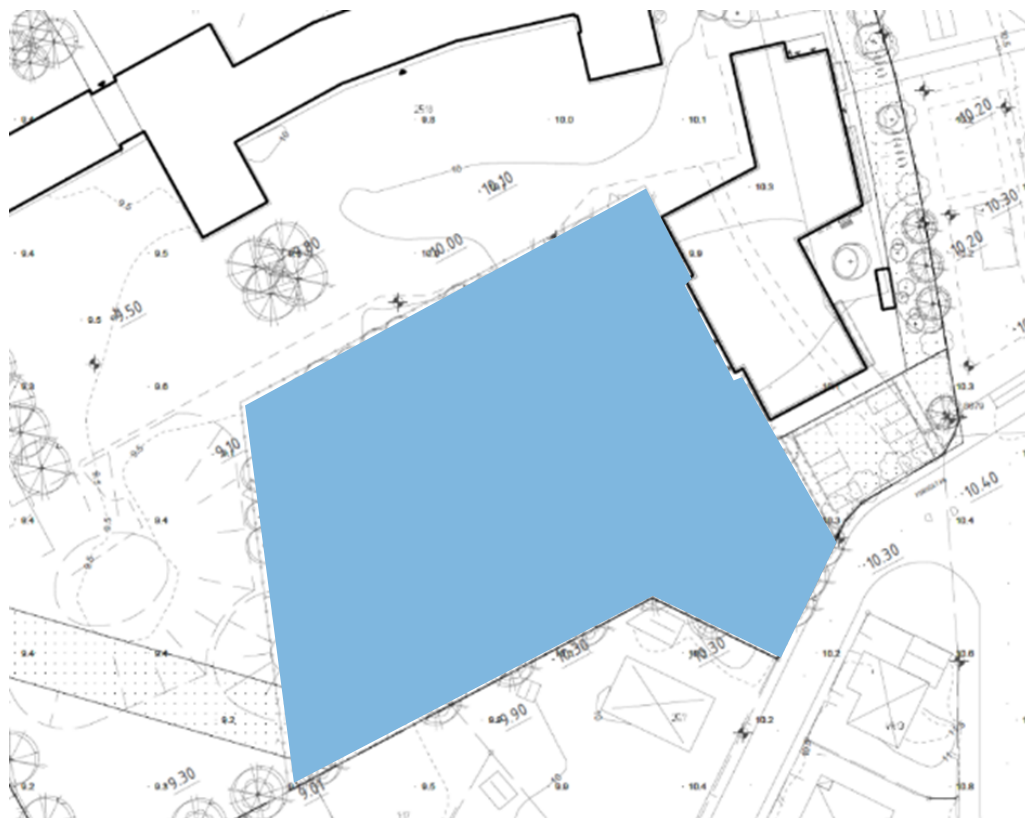

Bild 25 Situationsplan för den planerade nya förskolan i planområdets södra del. Den blåa ytan visar ett exempel på en skolgård på cirka 4 650 kvm (illustration: Tengbom).

För grundskolan planeras en skolgård på cirka 20 500 kvm beroende på utformning. Detta ytmått är exklusive ytor för angöring, cykelparkering med mera. Byggrätterna som detaljplanen medger är totalt cirka 3 800 kvm byggnadsarea och möjliggör byggnader upp till 3 våningar. Den gamla delen av Almtunaskolan ges en byggnadsarea upp till 1 800 kvm och den nya grundskolebyggnaden ges en byggnadsarea upp till 2 100 kvm. Grundskolan planeras för 840 elever med möjlighet att utöka till högst 900 elever. För 840 elever ges en friyta på cirka 24 kvm/elev och för 900 elever skulle friytan bli uppskattningsvis cirka 23 kvm/elev, exklusive eventuella komplementbyggnader.

Detaljplanen möjliggör en fullstor idrottshall i den norra delen av planområdet, i det område som kallas för Österbadet. Idrottshallen kommer även att inrymma funktioner, exempelvis omklädningsrum, från angränsande Österängens IP. Österängens IP kommer i sin tur att utvecklas med nya läktare med högre kapacitet med mera och kommer fortsättningsvis att kunna nyttjas av elever på Almtunaskolan.

Det finns uppvuxna träd inom planområdet. Dessa ska så långt som möjligt sparas för att få en varierad utemiljö med vegetation av varierad skala och karaktär. Den föreslagna utformningen och nya byggrätter medför att alla träd inte kan sparas.

Vegetation, planteringar, låga staket med mera kan användas för att dela upp skolgårdarna och skapa olika rum i utemiljön. Med ett ökat elevantal ställs också krav på att utemiljön ska vara slittålig, vilket behöver beaktas i kommande detaljprojektering av gårdsmiljöerna. Plastmaterial som konstgräs och gummiastfalt bör undvikas i skolers och förskolors utemiljöer eftersom de kan bidra till spridning av mikroplaster och har negativa hälsoeffekter.

Detaljplanen möjliggör sammanfattningsvis stora sammanhängande skol- och förskolegårdar i ett skyddat och centralt läge i staden. Idrottshallen och närheten till Österängens IP skapar kvaliteter åt skolverksamheterna inom planområdet. De samnyttjade angöringsytorna syftar även till att frigöra mer friyta per elev för grundskolan och förskolorna inom planområdet.

Tillgänglighet för funktionshindrade

Tillgängligheten för funktionshindrade kontrolleras vid bygglovsskedet. Eftersom marken inom planområdet är flack finns goda förutsättningar att uppnå god framkomlighet inom området. Avståndet mellan parkeringsplatser för funktionshindrade och byggnadens huvudentré får vara maximalt 25 meter. För att klara tillgänglighetskraven har byggnaderna placerats i anslutning till omgivande gator och ett markreservat för gemensamhetsanläggning för angöring har säkrats på plankartan. På detta sätt kan god tillgänglighet nås samtidigt som skolgårdarna hålls bilfria.

Mark och geoteknik

Marknivån inom området varierar mellan +9 och +10 meter (enligt höjdmodell RH 2000). Marken består av ytlig fyllning med ett mäktigt lerlager och djupt till fast friktionsjord. I fyllningen finns det ett ytligt grundvattenmagasin som är separerat från det undre grundvattenmagasinet med tät lera.

Almtunaskolan ligger på mark som tidigare varit lertäkt, *Vaksala Nya Tegelbruk*. De exakta förhållandena kring lertäkterna i Fålhagen har under åren varit svåra att utreda. Lerbrytning pågick under cirka 100 år fram till 1950-talet. Lertäkterna sträckte sig över större delen av området norr och söder om Hjalmar Brantingsgatan.

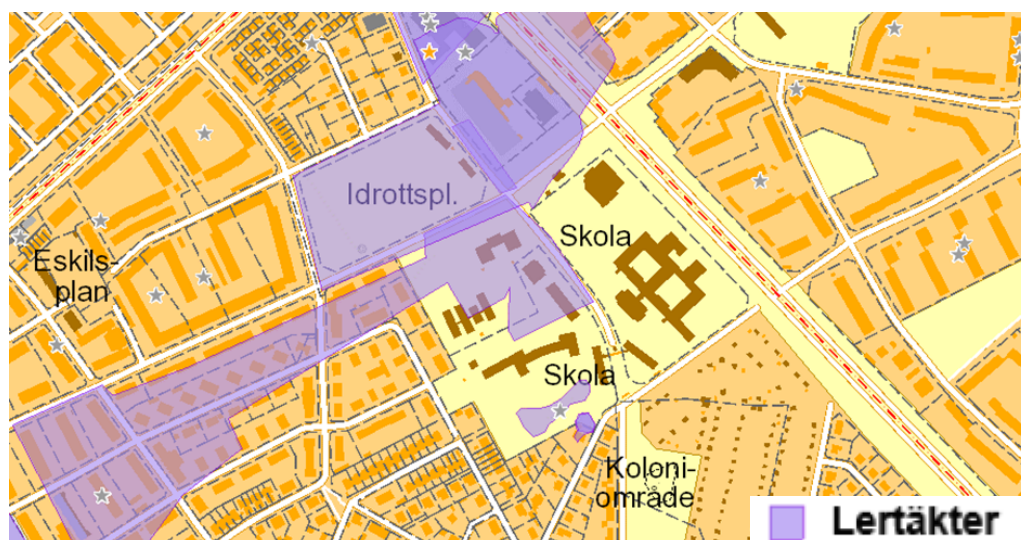

Bild 26 Lertäkter inom samt omkring Almtunaskolan.

Miljötekniska markundersökningar har utförts inom planområdet. En undersökning av ytliga marklager utfördes, samt en undersökning av inomhusluften på den gamla Almtunaskolan, med syfte att utreda om det finns några hälsorisker med förekommande föroreningar.

Marken inom planområdet har tidigare utgjort en lertäkt för ett tegelbruk. Jorden består överst av fyllning med en mäktighet på cirka 3-4 meter på grund av detta. Fyllnadsmaterialet är mestadels lera med inslag av grus och sand och tegelrester. Halterna av nickel, kobolt och kvicksilver i underliggande lerig fyllning är marginellt över de generella riktvärden som Naturvårdsverket tagit fram för känslig markanvändning. Den förorenade fyllningen ligger under belastat fallgrus eller mullager och är inte direkt åtkomlig för eleverna på skolan. Den ytliga kopparhalten är högre en provpunkt än i övriga prover. Denna provpunkt är belägen mellan Tallens förskola och den befintliga matsalsbyggnaden (se utredningen *PM Miljöteknisk undersökning Almtuna- och Imanskolan*, Bjerking, 2016-03-08). Föroreningen ligger ytligt vilket gör att exponering kan ske såväl via hud som inandning av damm och eventuellt annat oralt intag av jord.

Lerans mäktighet varierar mellan cirka 6 och 12 meter och är i sin övre del av torrskorpekaraktär och därunder av mer solid karaktär. Friktionsjorden under leran har mycket hög relativ fasthet där sonderingar inte kunnat göras djupare än 18 meter. Djupet ner till berg bedöms vara mellan 10–20 meter enligt jorddjupskartan från Sveriges geologiska undersökning, SGU.

Marken inom planområdet är förorenat då barium, nickel, PAH-M samt fenol förekommer i halter över naturliga bakgrunds nivåer. PAH-M innebär polycykliska aromatiska kolväten med medelhög molekylvikt. Föroreningarna är kopplade till fyllnadsmassor i området och härrör sannolikt från tidigare verksamhet med tegeltillverkning på platsen. Föroreningskoncentrationen av barium är större än *mindre känslig markanvändning*, MKM, och är kopplat till tegelrester i fyllningen. Utbredningen är avgränsad i djupled men inte i plan. Barium har uppmätts i grundvatten vilket indikerar att en lakning sker från fyllningen. Nickel har uppmätts i nivå med *känslig markanvändning*, KM, i en punkt i jorden men har även uppmätts i grundvatten med viss påverkan. PAH-M uppmättes i förhöjd halt (1,5 gånger känslig markanvändning, KM) i en provpunkt i ytlig jord. Fenol uppmättes i en halt större än KM i ett avvikande jordlager i en provpunkt. Utbredningen av detta jordlager är okänt och det finns ett behov av kompletterande utredningar och riskminskande åtgärder inför bygglovsskedet.

Riskbedömningen visar att området inte fullt ut uppfyller skyddsnivån KM och att det finns vissa behov av riskreduktion i och med kommande nybyggnation av skola och förskola. Förekommande föroreningar bedöms dock inte utgöra någon hälsorisk i nuläget. Om föroreningar inte går att avlägsna från området, till exempel om den är lokaliserad under befintliga byggnader som ska stå kvar, kan det bli aktuellt med byggnadstekniska lösningar såsom ventilation eller tätande konstruktioner.

Planbestämmelserna på plankartan syftar till att säkerställa en markkvalitet där alla människor (barn, vuxna, äldre) kan vistas permanent inom området under en livstid. Då detaljplanen möjliggör skola med tillhörande skolgårdar bedöms känslig markanvändning vara ändamålsenlig markkvalitet.

Grundläggningsrekommendationen är att slå betongpålar till fast friktionsjord på mellan 15–17 meter under markytan. Alternativa grundläggningsmetoder kan detaljstuderas inför bygglovsskedet.

Trafik och tillgänglighet

Förutsättningar

De högsta trafikflödena är längs Hjalmar Brantingsgatan. Hjalmar Brantingsgatan har en strategiskt viktig funktion som stadsstråk, Salabacksstråket i översiktsplanen, som binder ihop centrum med Sala backe. Längs gatan finns ett så kallat ”timglas” som smalnar av körbanan till ett körfält för att hålla nere hastigheten då många barn och ungdomar rör sig i området med anledning av närliggande förskolor och skolor.

Bild 27 Bild på Hjalmar Brantingsgatan, tagen i sydvästlig riktning in mot centrum med Österängens IP till höger i bild bakom trädallén. I mitten av bilden skimtar den grusade ytan där detaljplanen möjliggör en idrottshall som möter Hjalmar Brantingsgatan och fasadlivet hos den befintliga bostadsbebyggelsen. Bilden är tagen i maj 2018.

Kollektivtrafik

Almtunaskolan ligger i anslutning till ett så kallat stadsstråk i översiktsplanen, stråk som innebär en sammanlänkning av staden med prioritering av stomlinjer för kollektivtrafik. Utvecklingen enligt översiktsplanen ska ha särskild fokus kring hållplatser och andra strategiska platser längs stråket. Busshållplatser finns längs Hjalmar Brantingsgatan, nära planområdet, och trafikeras av stadsbussar med hög turtäthet.

Parkering, angöring

Parkering sker på kvartersmark. För grundskolan sker parkering delvis inne på skolans tomt samt på grusytan mot Hjalmar Brantingsgatan. Tallens förskola genererar trafik in på skolgården via Oxelgatan. Denna trafiklösning bedöms inte vara optimal i och med att denna förskola har ett tidsbegränsat bygglov.

Gång- och cykelväg, cykelparkering

Hjalmar Brantingsgatan utgör ett viktigt uppsamlade stråk för cyklister från västra, centrala och östra Uppsala samt till viss del från norra delarna av tätorten. Längs Björkgatan passerar en stor mängd cyklister, särskilt efter att tidigare gatuparkering togs bort för att främja framkomlighet med cykel. Många elever angör även cykelparkeringarna i planområdets västra del via Oxelgatan, och då sker cykeltrafiken på villagatorna utan separat gång- och cykelväg.

Bild 28 Bild över Uppsala kommuns cykelnät och de olika typerna av cykelstråk.

Förändringar

De kringliggande gatorna, Hjalmar Brantingsgatan och Björkgatan, föreslås ingen ny, förändrad gatusektion. För Björkgatan utvidgas gatumarken till att inkludera vändplanen.

Bild 29 Vändplanen på Björkgatan kom till när gatan stängdes för genomfart och skolmodulen placerades mitt i gatan. De svarta gränserna illustrerar plankartans olika gränser för markanvändning och egenskaper.

Ytan för vändplanen är anpassad efter nuvarande utformning, med utrymme för gång på bägge sidor om vändplanen. Syftet med vändplanen är att skapa vändmöjligheter utan backningsrörelser på allmän plats, särskilt med intensiv gång- och cykeltrafik längs Björkgatan under morgon- och eftermiddagstid.

Parkering, angöring, utfart.

I förslaget som ligger till grund för planläggningen har parkeringsytor för 14 bilplatser och 495 cykelplatser illustrerats på kvartersmark. För den nya förskolan har yta för 7 bilplatser och 58 cykelplatser illustrerats. Den befintliga förskolan i planområdets norra del behöver 4 bilplatser och 32 cykelplatser enligt *Parkeringstal för Uppsala* (2018).

Detaljplanen skapar förutsättningar att angöra idrottshallen via den befintliga förskolan genom en gemensam parkeringslösning. Denna gemensamma parkeringslösning säkerställs genom ett markreservat för gemensamhetsanläggning. En samordnad angörings- och parkeringsyta ger en mer effektiv markanvändning och bidrar till att skapa mer friyta för den befintliga förskolan. Samnyttjande av parkering kan ske dagtid respektive kvällstid. Den gemensamma parkeringslösningen skapar tillgängliga parkeringar inom 25 meter från entréer till både idrottshallen och den befintliga förskolan. En gemensam parkeringsyta med genomfart föredras framför en vändplan med infart från Björkgatan, i syfte att skapa ett bättre och säkrare trafikflöde. Gatan blir enkelriktad med snedställd parkering mot förskolan, då en sådan lösning bedöms vara säkrast vid hämta/lämna på förskolan och att man slipper korsa en trafikerad gata. Utrymme säkras för att kunna tillskapa hämta/lämna-platser på förskolans kvartersmark (utanför markreservatet). Dessa parkeringsplatser bör utformas snedställda för bästa säkerhet.

Sammantaget bedöms detaljplanen uppfylla Uppsala kommuns riktvärden för parkering på kvartersmark för detaljplanens markanvändningar. På nästa sida illustreras ytan för den gemensamma parkerings- och angöringslösningen för idrottshallen och förskolan.

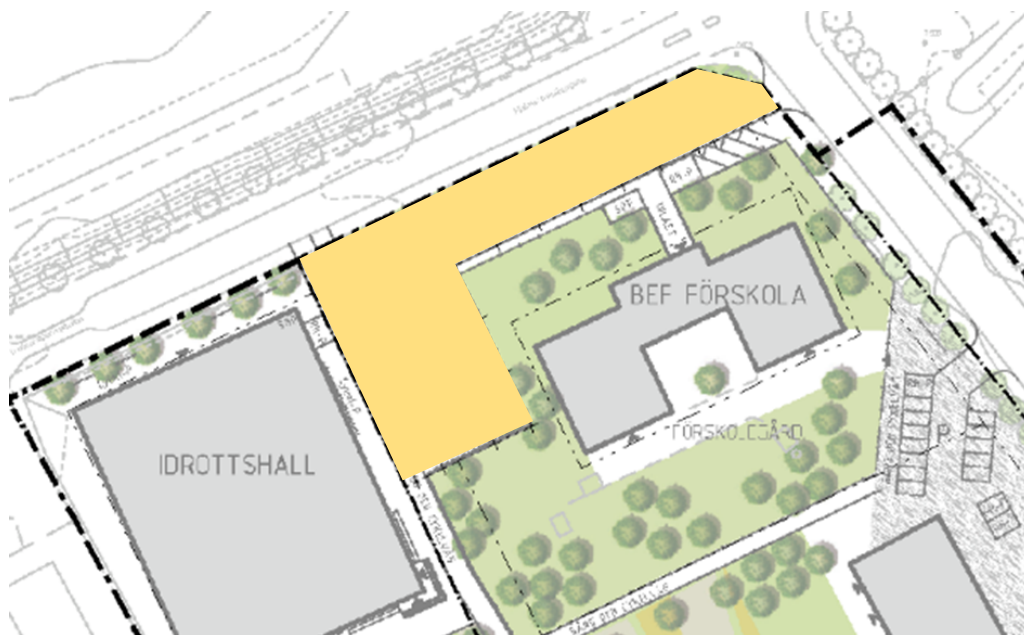

Bild 30 Illustration över ytan (markerad med orange färg) som i detaljplanen utgör markreservat för en gemensamhetsanläggning. Ytan illustrerar 14 bilplatser och 2 parkeringsplatser för rörelsehindrade. Utöver det tillkommer minst en plats för rörelsehindrade på kvartersmark för idrottshallen och den befintliga förskolan.

Framför den nya skolbyggnaden ges möjlighet att skapa ett entrétorg mot Björkgatan med cykelparkering samt bilparkering. Parkering för rörelsehindrade kan anläggas på själva entrétorget till grundskolan för att klara tillgänglighetskraven. Cykelparkering kan också anläggas vid övriga strategiska entréer till skolområdet. Ytan för cykelparkering är endast schematiskt redovisat i situationsplanen och visar det förslag på utbyggnad som ligger till grund för planläggningen.

Bild 31 Urklipp ur situationsplanen med förslag på hur ytan för samordnade leveranser kan ske på kvartersmark.

Matsal och tillagningskök placeras i den nya grundskolebyggnaden. Leveranser till kök sker från Björkgatan till en samordnad angöringslösning mellan den befintliga skolbyggnaden, den nya grundskolebyggnaden och den nya förskolan. Denna yta möjliggör leveranser, sophämtning med mera på kvartersmark och säkras genom så kallad *prickmark*, mark där byggnad ej får uppföras, på plankartan.

Hälsa och säkerhet

Bullernivåerna ligger enligt Uppsala kommuns bullerkartläggning från 2017 på runt 55 dBA ekvivalent närmast vägområdet, stora delar av planområdet har dock bullernivåer under 50 dBA. Den nya idrottshallen kommer att verka avskärmande för trafikbuller från Hjalmar Brantingsgatan.

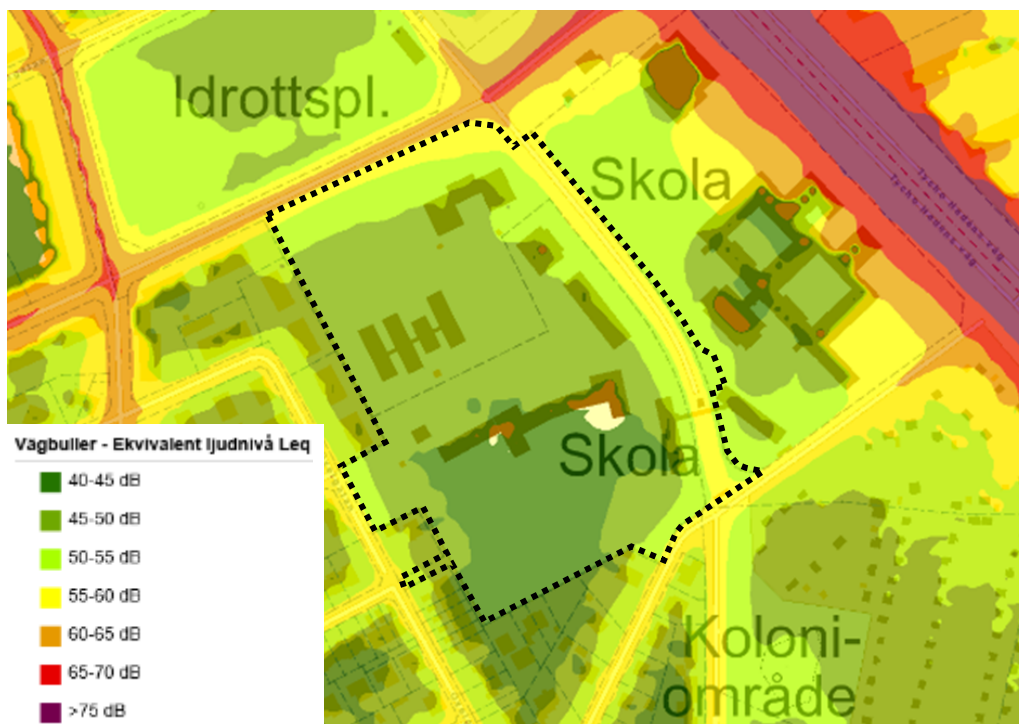

Bild 32 Utdrag ur Uppsala kommuns bullerkartläggning 2017. Planområdet i svart streckad linje.

Luftkvaliteten i området är god. Enligt beräkningar från 2010 ligger dygnsmedelvärde för kvävedioxid under $24 \mu\text{g}/\text{m}^3$ och medelvärdet för partiklar ligger under $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Det innebär att miljö kvalitetsnormer och miljömål för luft klaras.

Luftmätningar i byggnaderna visar att föreningar av polyaromatiska kolväten, PAH, finns detekterade i inomhusluften. Men dessa förekommer i halter som enligt Naturvårdsverket inte innebär någon hälsorisk. Ett undantag är dock fluoranten, där halterna i inomhusluften i samtliga lokaler överskrider referenskoncentrationen. För dibensofuran, som detekterats i både inomhus- och utomhusluften, finns inget jämförelsevärde varför det enligt utredningen är svårt att bedöma risken med exponering av ämnet. Föreningarna i inomhusluften kommer troligen både från utomhusluft via ventilationen och från material inne i byggnaden, alternativt från inträngande luft genom grundkonstruktionen. Sammanfattningsvis görs bedömningen att eleverna och personalen Almtunaskolan inte utsätts för någon hälsorisk orsakad av att skolan är lokaliserad på en tidigare lertäkt igenfylld med massor som har okänd föroreningsgrad.

Solinstrålning, klimat

Planområdet innefattar många öppna ytor där solinstrålningen är god. Andelen träd och vegetation inom planområdet ger också skuggrika platser, som i sin tur ger varierade mikroklimat. Vid detaljplanens genomförande är det av stor vikt att stora träd i området sparas för att ge skugga inom skolgårdarna. Gårdsmiljön bör också utformas med en variation av både öppna och slutna ytor samt med en betydande del grönska för att mikroklimatet ska bli bra inom området.

Vattenområden

Vattenskyddsområde för Uppsala- och Vattholmaåsarna

Planområdet ligger inom den yttre zonen i vattenskyddsområde för Uppsala- och Vattholmaåsarna. Vid arbeten djupare än inom 1 meter över högsta grundvattenyta (grundvattentrycknivå) ska ansökan om dispens från skyddsföreskrifterna göras hos länsstyrelsen i Uppsala län. Det gäller i detta fall för schaktning, pålning och så vidare.

Planområdet ligger på grundvattenförekomsten Sävjaån-Samnan. Enligt Vatteninformation Sverige, VISS, har grundvattenförekomsten otillfredsställande kemisk status med avseende på PFAS11 och 1,2-dikloretan och är i risk att inte nå god status till år 2027.

Riskbedömning för Uppsala- och Vattholmaåsarna

Uppsala kommun har genomfört en sammanvägd riskbedömning för hela Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde, *Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt* (Geosigma AB, 2018). Detta arbete har resulterat i planeringsunderlaget *Riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt*, som kommunfullmäktige antog i april 2018. Enligt underlagen till riskbedömningen ligger planområdet för Almtunaskolan inom ett område med hög känslighet för grundvattnet. De olika nivåerna av känslighet beskriver hur känslig en plats är för att föroreningar på markytan, eller en marknära förorening, kan påverka grundvattnet så att det inte kan användas som resurs för dricksvattenförsörjningen. Planområdets läge innebär att en riskanalys har genomförts.

Riskbedömning och riskanalys

En riskbedömning och riskanalys har genomförts inom planområdet med syfte att beskriva riskerna och känsligheten för grundvattnet. Planområdet ligger till största del inom ett område klassificerat som låg känslighet för grundvattenpåverkan till följd av tjockt tätande jordlager. Den sydöstra och södra delen av området tangerar dock ett område med hög sårbarhet där de tätande jordlagren är tunnare.

I de undersökningar som genomförts har förhöjda halter av metaller uppmätts i fyllningen. Förhöjda halter av fenol påträffades i en provtagningspunkt och förhöjda halter av PAH-M påträffades i en annan punkt, där föroreningarna bedöms vara kopplade till den historiska verksamheten på fastigheten.

Riskinventering

I byggskedet finns det två olika risker som skulle kunna påverka grundvattentäkten negativt. Riskerna är föroreningar från arbetsfordon och riskerna med grundläggning med pålar i förorenad mark. Den ökade aktiviteten av större arbetsfordon på området medför att risken för spill och läckage ökar. Spill/läckage kan ske på grund av till exempel olyckshändelser eller att fordonen i fråga redan har problem med läckage. Detta kan ske när arbetsfordonen är i aktivt bruk, men även när de står parkerade inom området. Som ovan nämnt finns det förhöjda halter av metaller (fenol och PAH-M). Vid neddrivning av pålar kan dessa redan befintliga föroreningar som finns i områdets översta jordlager följa med ned till grundvattentäktens vattenförande skikt.

När de nya byggnaderna är färdigställda och har verksamhet kan spill och läckage från till exempel transportfordon till och från byggnaderna utgöra en risk. I detta skede har också grundläggningen med pålar utförts. Pålarna skulle kunna innebära en kontaktyta för transport av föroreningar mellan markytan och grundvattentäktens vattenförande skikt.

Risakanalys

Byggskedet varar under en relativt kort period. Under en sådan period med hög aktivitet bedöms frekvensen och sannolikheten som hög att det kommer att bli föroreningar från arbetsfordon och grundläggningen med pålar. Konsekvensen av ett fordonsläckage generellt under byggskedet bedöms vara ganska lindrig. Dock kan konsekvensen för grundvattentäkten bli stor i de specifika fallen om fordonsläckage, från exempelvis pålningsmaskinen eller andra fordon i närheten, sker av nyligen neddrivna pålar. Detta för att föroreningarna kan nå det vattenförande skiktet via de slagna pålarna. De befintliga föroreningarna i området anses inte innebära stor fara för vattentäkten i stort eller att de finns i speciellt höga halter. Även konsekvensen om dessa ämnen skulle förorena grundvattentäkten anses som lindrig. Pålning går förbi det skyddande lerlagret, därför är dock känsligheten för denna typ av förorening stor.

Efter genomförandet av detaljplanen kan fordonsläckage fortfarande ske av exempelvis transporter. Dessa kommer dock oftast inte vara inom området en längre tid eller lika ofta som till exempel arbetsfordonen i byggskedet. De nedslagna pålarna kan innebära en kontaktyta mellan markytan och det vattenförande skiktet. Dock kommer leran som pålarna gått igenom att sluta sig tätt kring pålarna efter en viss tid på grund av horisontalt tryck. Därför anses områdets känslighet efter grundläggning med pålar som låg.

Riskhantering

Även om planområdet i sig inte bedöms vara känsligt för föroreningar från markytan bör risken av eventuella föroreningar från arbetsfordon hanteras med förebyggande åtgärder. Denna är speciellt viktigt under grundläggningen med pålar då områdets känslighet ökar. Under grundläggningen bör det exempelvis läggas en tätduk eller annat tätskikt under pålmaskinen så att eventuella föroreningar från läckage och spill inte kommer i närheten av pålarna när de drivs ner. Detta gäller även för andra arbetsfordon som ska arbeta i närheten av platsen när det pålas.

I den framtagna rapporten rekommenderas att kompletterande provtagningar utförs för de redan påträffade markföroreningarna i planområdet. Detta för att avgränsa det avvikande jordlagret med fenol. Genom att installera ett grundvattentrör i det avgränsande området går det att bedöma påverkan av fenol i grundvattnet. Om det anses att spridning av fenol är stor, kan en eventuell sanering av det avvikande jordlagret utföras. Denna åtgärd bör göras innan grundläggning med pålar utförs. För övriga befintliga föroreningar, metaller och PAH-M, bedöms inte några riskminskande åtgärder behövas.

När planområdet är fullt utbyggt anses det täta lerlagret utgöra ett tillräckligt bra skydd för grundvattentäkten från eventuella läckage vid markytan.

Teknisk försörjning

Dagvatten

Recipienten för dagvatten är Fyrisån, där delsträckan heter Jumkilsån – Sävjaån. Miljökvalitetsnormerna, MKN, för ytvatten längs denna delsträcka klassificeras enligt Vatteninformationssystem Sverige, VISS. Enligt VISS klassificerades Fyrisåns ekologiska status för den aktuella sträckan som måttlig år 2018 med *kvalitetskrav god ekologisk status år 2027*. Orsakerna till tidsfrist för god ekologisk status är övergödning (tidsfrist år 2027), morfologiska förändringar (år 2027) och kontinuitet (år 2021). Den utslagsgivande kvalitetsfaktorn är kiselalger, som bedöms till måttlig status, på gränsen till god. Detta ger en viss osäkerhet i bedömningen. Fosforhalten i Fyrisån under motsvarande period har god status, men halten ligger nära gränsen mellan god och måttlig. Referensvärdet är beräknat med hänsyn tagen till andelen jordbruksmark och jordart. Sammantaget klassas Fyrisån i denna del med måttlig status, men nära gränsen till god. Kvalitetsfaktorn fisk klassar statusen som måttlig.

Fyrisåns kemiska ytvattenstatus var under 2018 *uppnår ej god kemisk ytvattenstatus*. Kvalitetskraven för 2021 är satt till god kemisk ytvattenstatus. Det är höga kvicksilverhalter i ån som gör att den kemiska statusen klassificeras som *uppnår ej god kemisk ytvattenstatus*. Även förekomst av antracen och polybromerade difenyletrar, PBDE, bidrar till den klassningen.

Dagvattenutredningen ger ett förslag på hur man genom dagvattenåtgärder kan uppfylla kravet att 20 mm nederbörd fördröjs lokalt inom planområdet. Åtgärdsförslaget är att via diffus avrinning över grönytor leda dagvattnet till makadamdiken, se bild nedan. Som komplement används träd- och växtplanteringar vid torgytorna samt en översvämningsyta som skydd vid extrem nederbörd.

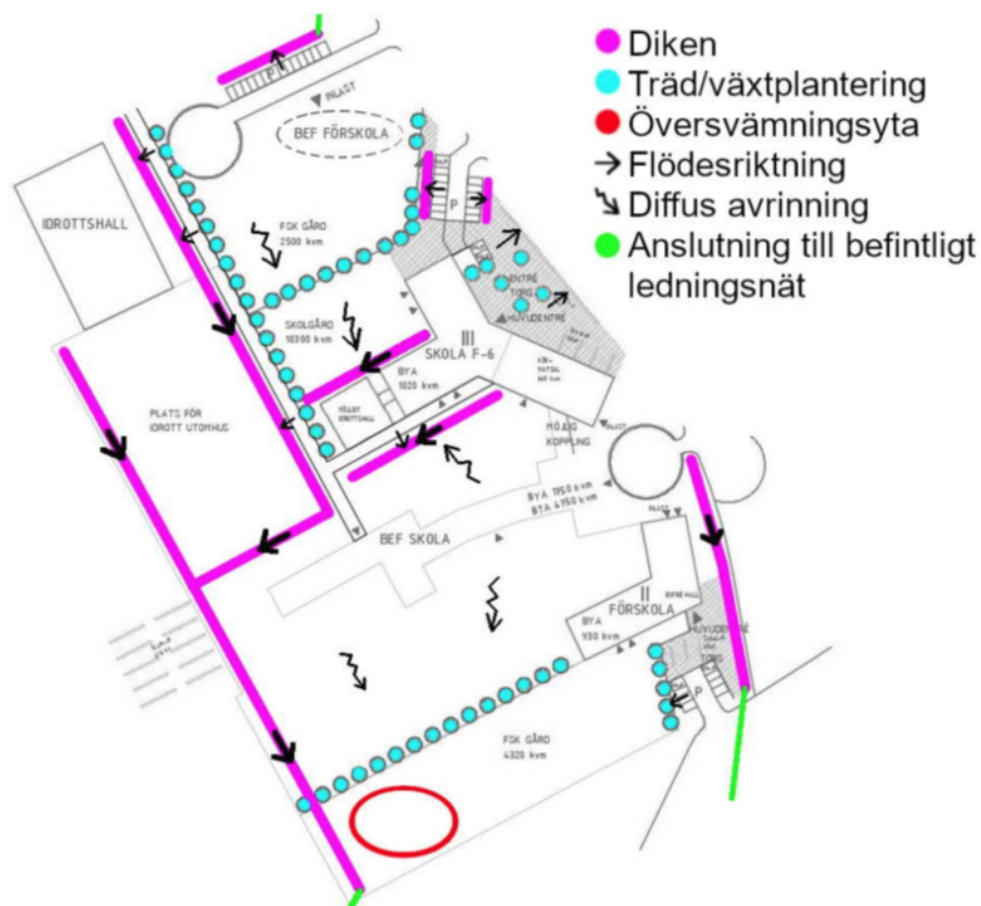

Bild 33 Utdrag ur dagvattenutredningen med förslag på placering av åtgärder inom planområdet. Noterbart är att illustrationen ovan inte inkluderar den aktuella utbredningen av den nya grundskolan och förskolan i planområdets södra del. Principen för dagvattenhanteringen är dock densamma.

I dagvattenutredningen beskrivs olika förslag på hur dagvattenlösningarna kan dimensioneras. Planområdets och kvartersmarkens storlek, kontra de byggrätter som detaljplanen medger, gör att det bedöms finnas goda förutsättningar att skapa en fungerande dagvattenhantering inom kvartersmark för detaljplanens markanvändningar. Riskerna för avrinning mot den befintliga skolbyggnaden bör beaktas vid utformning av skolgården och dagvattenlösningen.

Ledningar

Det går en spillvattenledning genom planområdets södra del. Marken ovanför denna ledning får inte bebyggas, vilket säkerställs genom ett markreservat för underjordiska ledningar på plankartan. Längs Björkgatan finns en del ledningar, därav finns ett markreservat för underjordiska ledningar även mot Björkgatan. Fålhagen 25:18 belastas av ett avtalsservitut för fjärrvärmeledningar till förmån för Boländerna 13:2.

Avfall

En gemensam angöringsyta skapas där avfallshantering och leveranser kan samordnas på kvartersmark. Angöringsytans storlek möjliggör en vändplan för att undvika backningsrörelser. För idrotshallen och förskolan i planområdets norra del skapas ett markreservat för gemensamhetsanläggning för en enkelriktad gata med yta för att fordon för avfallshantering kan angöra utan backningsrörelser.

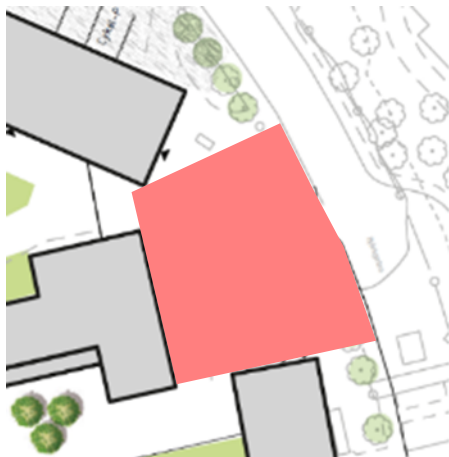

Bild 34 Illustration över möjliga ytor för angöring på kvartersmark och som säkerställs på plankartan. Bilden till vänster visar den samordnade lösningen mellan grundskolan och den nya förskolan i planområdets södra del. Till höger illustreras motsvarande yta för idrottshallen och förskolan i planområdets norra del.

Bild 35 Illustration över möjliga ytor för angöring på kvartersmark och som säkerställs på plankartan. Bilden till vänster visar den samordnade lösningen mellan grundskolan och den nya förskolan i planområdets södra del. Till höger illustreras motsvarande yta för idrottshallen och förskolan i planområdets norra del.

El, värme med mera

Det finns ett antal ledningar för fjärrvärme och el längs Björkgatan och Furugatan. Belysningsstolpar och belysningskabel finns i mark längs gator inom, samt runt om, planområdet. Ledningar för fiber och annan kommunikation finns inom samt angränsande till planområdet vid Björkgatan och Hjalmar Brantingsgatan.

Planbestämmelser

Användning av mark och vatten

Allmänna platser med kommunalt huvudmannaskap

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
GATA	<p><i>Gata</i></p> <p>Bestämmelsen syftar till att säkerställa att Björkgatan fortsätter vara gata avsedd för trafik inom tätort eller trafik som har sitt mål vid gatan. Gatumarken utökas för att inkludera vändplanen.</p>
TORG	<p><i>Torg</i></p> <p>Planbestämmelsen är en generell användningsbestämmelse som tillämpas för områden för olika former av hårdgjorda, öppna platser i det offentliga rummet. Bestämmelsen syftar till att marken fortsätter vara allmän men ingår inte i gatunätet. Det finns fortsatt möjligheter för gång- och cykeltrafik att passera torgytan.</p>

Kvartersmark

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
R₁	<p><i>Idrott</i></p> <p>Markanvändningen används för verksamheter som riktar sig till besökare. Exempel på en sådan besöksanläggning är idrotts- och sportanläggningar med tillhörande byggnader. Med hänsyn till omgivningspåverkan har markanvändningen preciserats till <i>idrott</i>.</p>
S	<p><i>Skola</i></p> <p>Skola är en generell användningsbestämmelse som bör tillämpas för områden för fritidshem, förskola, grundskola och andra skolor samt annan jämförlig verksamhet.</p>
E₁	<p><i>Transformatorstation</i></p> <p>Syftet med planbestämmelsen är att säkerställa en yta för en ny transformatorstation för att tillgodose elförsörjningen i området. Transformatorstationen bedöms kunna byggas utan att skada den biotopskyddade trädallén längs Hjalmar Brantingsgatan.</p>

Egenskapsbestämmelser för kvartersmark

Planbestämmelse

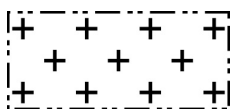
Beskrivning och motiv

e₁

Största byggnadsarea är angivet värde i kvadratmeter

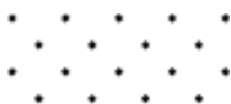
Planbestämmelserna som styr bebyggelsens omfattning preciseras med kvadratmeter byggnadsarea. Byggnadsarea styr bebyggelsens utbredning på marken. Den angivna byggnadsarean för respektive egenskapsområde kombineras med bestämmelser om byggnadshöjd samt nockhöjd för att definiera byggrätten som detaljplanen medger.

Marken får endast förses med komplementbyggnad

Planbestämmelsen syftar till att styra var de nya skolbyggnaderna får uppföras inom planområdet, men samtidigt möjliggöra mindre komplementbyggnader motsvarande högst en våning för verksamhetens behov.

Marken får inte förses med byggnad

Planbestämmelsen syftar bland annat till att skapa förgårdsmark och yta för de biotopskyddade trädalléerna längs Hjalmar Brantingsgatan och Björkgatan. Planbestämmelsen syftar även till att skydda kulturmiljön kring Gunnar Leche-byggnaden.

p₁

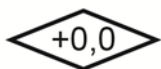
Byggnad ska placeras utefter yttre byggrättsgräns mot Hjalmar Brantingsgatan

Planbestämmelsen syftar till att säkerställa att den nya idrottshallen placeras i liv med den befintliga bebyggelsen, utanför planområdet, längs Hjalmar Brantingsgatan. På detta vis kan idrottshallen möta den befintliga bebyggelsen och tillföra kvaliteter i gaturummet, exempelvis genom att byggnaden används kvällstid med mera.

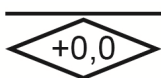
r₁

Byggnad får inte rivas

Planbestämmelsen syftar till att bevara byggnader genom rivningsförbud.

Högsta byggnadshöjd är angivet värde i meter över angivet nollplan

Högsta nockhöjd är angivet värde i meter över angivet nollplan

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
k₁	<i>Byggnadsverkets karaktärsdrag vad gäller arkitektonisk utformning ska bibehållas</i>
k₂	<i>Fönster ska till form, material, indelning och proportioner bibehållas till sin utformning</i>
k₃	<i>Taktäckning ska vara av rött tegel</i>

Syftet med planbestämmelserna k₁, k₂ och k₃ är att säkerställa att framtida utveckling och underhåll på den gamla Almtunaskolan görs med varsamhet till byggnadens huvudsakliga karaktärsdrag som beskrivet på sidan 13.

Administrativa bestämmelser

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
u₁	<i>Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar</i>
	Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att ledningarna hålls tillgängliga och att ingen byggnad kan placeras på marken ovanpå ledningarna.
g₁	<i>Markreservat för gemensamhetsanläggning</i>
	Syftet med bestämmelsen är att skapa ett markreservat för gemensamhetsanläggning som säkerställer ytor för genomfart och parkering för idrottshallen. Samnyttjande av parkering för de olika fastigheterna ger en mer effektiv markanvändning och möjliggör en bättre och mer säker trafiklösning istället för att skapa fler in- och utfarter längs Hjalmar Brantingsgatan.
a₁	<i>Bygglov krävs även för att byta fasadfärg, byta fasadbeklädnad eller byta taktäckningsmaterial</i>
	Den utökade lovplikten innebär att bygglov krävs för vissa åtgärder som annars är undantagna från den lagreglerade lovplikten. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa skyddet av byggnadernas kulturmiljövärden.

Startbesked får inte ges för skola och idrottshall förrän markföreningar har avhjälppts eller en skydds- eller säkerhetsåtgärd har kommit till stånd

Planbestämmelsen syftar till att säkerställa en markkvalitet där alla människor (barn, vuxna, äldre) kan vistas permanent inom området under en livstid. Då detaljplanen möjliggör skola med tillhörande skolgårdar bedöms känslig markanvändning vara ändamålsenlig markkvalitet.

Planens genomförande

Organisatoriska åtgärder

Ansvarsfördelning

Exploatörerna står för kostnader för utbyggnaden av kvartersmark och allmän plats, samt anpassningar till allmän plats. Exempel på anpassning till allmän plats är in- och utfarter från Hjalmar Brantingsgatan och Björkgatan.

Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän plats inom området.

Avtal

Kommunen ska ingå så kallade köpeavtal för exploatering med respektive exploatör (Skolfastigheter AB och Sport- och rekreationsfastigheter AB) för att säkerställa genomförandet av detaljplanen. Dessa avtal reglerar bland annat markköp, kostnadsfördelning för hantering av markföreningar, finansiering av anläggningar på kvarters- respektive allmän plats inom planen samt samordning av utbyggnaden.

Fastighetsrättsliga åtgärder

Fastighetsbildning

Detaljplanen utgör underlag för de fastighetsrättsliga åtgärder som är en förutsättning för planens genomförande. Ansökan om fastighetsbildning görs i samband med samrådsskedet av detaljplanen.

Marken inom planområdet kommer att delas in i två fastigheter och byggas ut i etapper. Idrottshallen ska utgöra en egen fastighet och för- och grundskolorna ska samlas på en annan gemensam fastighet.

Detaljplanen innehåller ett markreservat för gemensamhetsanläggning. Syftet med markreservatet är att reservera ett markområde så att detta inte tas i anspråk på ett sätt som hindrar att en gemensamhetsanläggning inrättas för en gemensam angörings- och parkeringslösning. En sådan gemensamhetsanläggning bedöms vara av väsentlig betydelse för både idrottshallen och förskolan. Dels genom att uppnå en mer effektiv markanvändning och kunna säkerställa en högre friyta per barn i den befintliga förskolan. Dessutom skapar gemensamhetsanläggningen möjligheter till en bättre trafiklösning genom att undvika en till ytkrävande parkeringsyta för idrottshallen med tillhörande in- och utfart mot Hjalmar Brantingsgatan. Hjalmar Brantingsgatan är en del i ett stadsstråk och antalet in- och utfarter bör begränsas. Utan en gemensam angörings- och parkeringslösning är det svårt att nyttja idrottshallens byggrätt fullt ut och kunna tillgodose behovet av en fullstor idrottshall.

Vid detaljplanens genomförande ska fastighetsägaren för idrottshallen och den befintliga förskolan ansöka om anläggningsförrättning hos lantmäteriet.

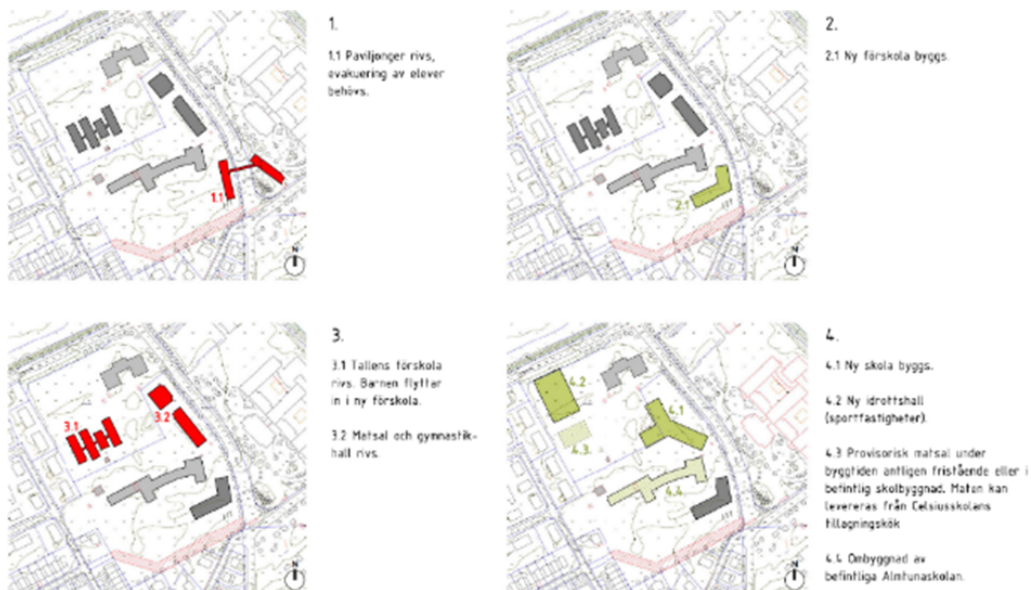

Bild 36 Principskiss över de olika etapper som den planerade utvecklingen är tänkt att genomföras.

Tomtindelning upphör att gälla

För fastigheten Fålhagen 25:18 finns en tomtindelningsplan fastställd 1966 (0380-246/FÅ25) som inte är förenlig med detaljplanen. Tomtindelningen att gälla inom planområdet när detaljplanen vinner laga kraft. Detta förtydligas med en upplysning på plankartan.

Konsekvenser för fastigheter inom planområdet

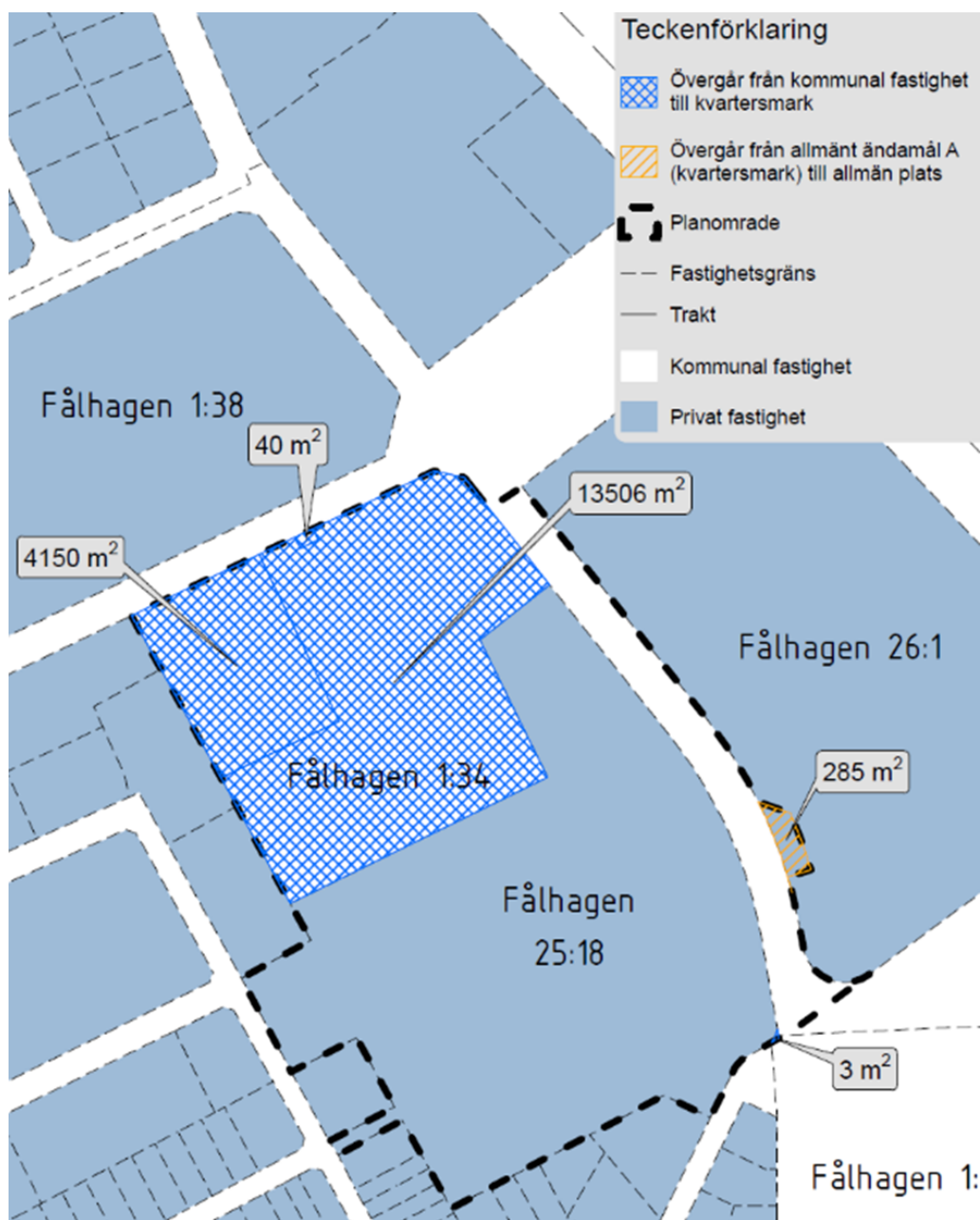

Bild 37 Karta över konsekvenser för fastigheter inom planområdet vid detaljplanens genomförande.

Totalt övergår cirka 17 700 kvm från den kommunägda fastigheten Fålhagen 1:34 till privat ägo. 4 150 kvm övergår till markanvändningen *Idrott* och 13 506 kvm övergår till markanvändningen *Skola*. 40 kvm övergår till kvartersmark för den nya transformatorstationen.

Cirka 285 kvm av fastigheten Fålhagen 26:1 (Celsiuskolan) övergår från kvartersmark A, allmänt ändamål, till allmän plats *GATA* för att ge planstöd till den vändplan som är byggd redan före detaljplanens genomförande. Vändplanen i denna detaljplan hamnar inom punktprickad mark för detaljplanen för Celsiuskolan.

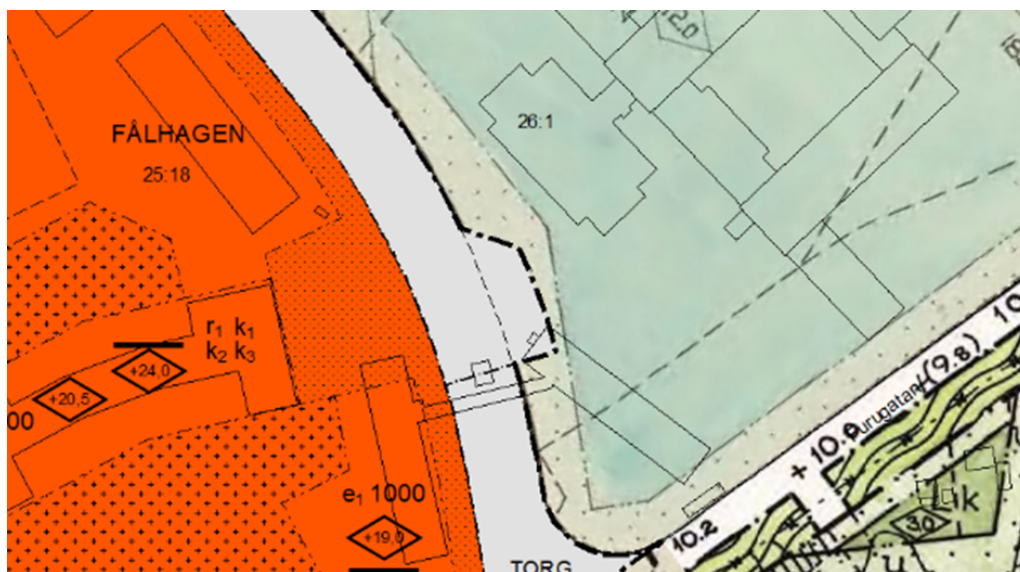

Bild 38 Illustration av den vändplan som detaljplanen möjliggör längs Björkgatan. Vändplanen berör fastigheten Fålhagen 26:1 och hamnar inom punktprickad mark för den gällande detaljplanen för Celsiusskolan. Detaljplanen för Almtunaskolan bedöms inte förhindra möjligheterna att fullt ut genomföra den gällande detaljplanen för Celsiusskolan.

Ekonomiska åtgärder

Planekonomi

Planen bedöms vara ekonomiskt genomförbar.

Ledningar

Kostnaderna för eventuell flytt av ledningar regleras av separat avtal mellan fastighetsägare och ledningsägare.

Tekniska åtgärder

Utredningar inför bygglovsprövning

Byggherrarna bekostar de utredningar som är nödvändiga för bygglovsprövningen.

Markföroreningar

Alla påvisade föroreningar ska omgående anmälas till miljöförvaltningen, Uppsala kommun, i enlighet med miljöbalken 10 kap 11 §. Likaså ska miljöförvaltningen informeras senast sex veckor innan eventuella markarbeten påbörjas inom förorenat område. Om nya föroreningar upptäcks vid schaktning ska miljöförvaltningen informeras omgående. Eventuella överskottsmassor behöver omhändertas på godkänd mottagningsanläggning. Innan detta sker behöver en avfallsklassificering genomföras. Grundläggningsrekommendationen är att slå betongpålar till fast friktionsjord på mellan 15–17 meter under markytan. Alternativa grundläggningsmetoder kan detaljstuderas inför bygglovsskedet. Det kan även vara aktuellt med en skydds- eller säkerhetsåtgärd som till exempel tät grundläggning. Kompletterande markundersökningar krävs inför sanering, när byggnader rivs och

marken är tillgänglig. Om föroreningar inte går att avlägsna från området, till exempel om den är lokaliserad under den byggnad som ska stå kvar, kan det bli aktuellt med byggnadstekniska lösningar såsom ventilation eller tätande konstruktioner.

Byggskedet

En riskanalys som omfattar besiktning av grannfastigheterna bör göras innan byggstart. Den bekostas av byggherren. Om riskanalysen påvisar risk för vibrationsstörningar ligger det i byggherrens eget intresse att vidta åtgärder mot byggrelaterade skador.

Arkeologi

Byggherren bekostar de arkeologiska utredningar som eventuellt är nödvändiga. Det finns inga kända fornlämningar i planområdet. Om fornlämningar påträffas under markarbeten ska arbetet omedelbart avbrytas och en anmälan ska göras till länsstyrelsen.

Dispens från vattenskyddsområde

Markarbeten ska utföras inom planområdet. Då planområdet ligger inom yttre vattenskyddsområde krävs dispens för markarbeten djupare än 1 meter över högsta grundvattenyta.

Ledningar

Följande berörda ledningar finns inom och invid planområdet enligt ledningskoll i december 2018:

- Skanova
- Tele2
- Uppsala Vatten och Avfall AB
- Vattenfall fjärrvärme
- Vattenfall Eldistribution
- IP Only
- Belysningsstolpar och belysningskabel i mark längs gator inom, samt runt om, planområdet.

Inom planområdet säkras marken för åtkomst till en avloppsledning som ägs av Uppsala Vatten och Avfall AB. Detta görs med en planbestämmelse på plankartan om markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar.

Det kan finnas ytterligare, av plan- och byggnadsnämnden, okända, ledningar som berörs av detaljplanen. Det åligger byggherren att undersöka om ytterligare ledningar finns. Byggherrarna ska kontakta de berörda ledningsägarna i god tid. Utsättning av befintliga kablar ska begäras innan arbetena sätts igång. Befintliga anläggningar måste hållas tillgängliga för berörda ledningsägare under byggtiden.

Dagvatten

Det bedöms finnas goda förutsättningar att ansluta till befintliga dagvattenledningar. Omhändertagande av dagvatten sker via anslutning till kommunal dagvattenanläggning. Inom zon med hög känslighet behöver kör- och parkeringsytor

utformas täta, från vilka dagvatten avleds i täta ledningar. Höjdsättningen behöver vara sådan att förorenat dagvatten inte leds ut mot genomsläppliga ytor och användande av släckvattenzoner bör anläggas vid djupare schaktning i leran. Infiltrationsstråk för dagvatten får ej lokaliseras där risk för urlakning av markföroreningar finns. Närmare utformning av dagvattenhantering bör göras i samband med ansökan om bygglov. Dimensionering och bedömning av eventuellt fördröjningsbehov hanteras närmare i det tekniska samrådet inför byggstart och kan kräva att en dagvattenutredning genomförs av byggherren.

Planens konsekvenser

Miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kapitel

Bestämmelserna i miljöbalkens 6 kapitel tillämpas om ett genomförande av en detaljplan kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. För att avgöra om en detaljplan medför risk för betydande miljöpåverkan görs en behovsbedömning. En behovsbedömning är upprättad enligt förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (1998:905), bilaga 2 och 4.

Samlad bedömning av betydande miljöpåverkan

Behovsbedömningen som upprättats är daterad 21 juni 2016. I behovsbedömningen framgår att de sammantagna effekterna av detaljplanen bedöms vara små. Det är positivt att marken kan nyttjas på ett bättre och mer strukturerat sätt. En sekundär effekt är att fler barn kan få plats i byggnaderna och att det kan leda till mindre friyta per elev. De samlade effekterna på stadsbilden bedöms bli positiva genom att de visuella intrycken vid Hjalmar Brantingsgatan kan ökas, då den nya idrottshallen placeras i samma fasadliv som de befintliga flerbostadshusen längs gatan.

Ett genomförande av detaljplanen bedöms inte medföra någon risk för betydande miljöpåverkan enligt miljöbalkens 6 kapitel § 11.

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning i samrådsyttrande daterat 18 juli 2016. Plan- och byggnadsnämnden har tagit ställning till att detaljplanen inte kan antas leda till betydande miljöpåverkan i samband med beslut om plansamråd. Vid tidpunkten för samråd kring behovsbedömningen låg ett annat gestaltungsförslag på utbyggnad som grund för bedömningen, men omfattningen är densamma. De större förändringar som skett är att bebyggelsestrukturen utvecklats genom att den nya förskolan placeras i södra delen av planområdet och att angöringslösningarna har samordnats. Idrottshallen och de nya skolbyggnaderna vänder sig ut mot Hjalmar Brantingsgatan och Björkgatan vilket skapar en mer omslutande skolgårdsmiljö. Byggnadernas placering och tillhörande friyta skapar bättre möjligheter till en mer tydlig och strukturerad skolgårdsmiljö. Dessa förändringar påverkar inte Uppsala kommuns ställningstagande att detaljplanen inte bedöms medföra betydande miljöpåverkan, utan bedöms istället ge mer positiva effekter i förhållande till den tidigare samlade bedömningen.

Nollalternativ

I nollalternativet ges inga möjligheter att öka elevantalet för grundskolan och antalet förskoleplatser kommer att minska. I innerstaden är behovet av förskoleplatser stort. Tallens förskola, som har ett tillfälligt bygglov som inte går att förlänga, måste rivas under 2020 och därmed blir det ett förstärkt underskott av förskoleplatser. Den gamla detaljplanen medger begränsade möjligheter för en ny förskola inom området. Med anledning av den tomtindelingsplan som fortsätter gälla för området blir det fortsatt svårt för Skolfastigheter AB att genomföra en fastighetsbildning av den mark de förvärvat i samband med bolagets bildande.

Miljöaspekter

Stadsbild och kulturmiljö

Stadsbilden påverkas till viss grad på det sätt att vissa byggnader får en högre byggnads- och nockhöjd och strukturen förändras. Nya byggnader ger också en något förändrad karaktär. Den gamla Almtunaskolan, som har miljöskapande värden, bedöms inte påverkas negativt av detaljplanens genomförande. De byggnader som planeras att rivas till förmån för nya, högre byggnader bedöms kunna tillföra större stadsbildskvaliteter än vad nuvarande byggnader inom planområdet har. Målet med planläggningen är även att förbättra strukturen så att fler visuella kvaliteter kan tillföras Hjalmar Brantingsgatan och så att gårdens funktioner kan förbättras genom mer samlade former och funktioner. Byggrätten för idrottshallen blir en förändring för de närboende. Den nya idrottshallen bedöms sammantaget inte medföra någon betydande olägenhet för de befintliga bostadshusen. Detaljplanen bedöms sammantaget ha en positiv påverkan på stadsbilden.

Naturmiljö

Detaljplanen kommer innebära att träd och vegetation behöver tas bort för att möjliggöra de nya byggnaderna inom planområdet. Det är negativt att uppvuxna träd försvinner, men vid utformningen av skolgårdarna kan nya träd planteras för att behålla de gröna kvaliteter som finns. Planområdet består ursprungligen av mycket hårdgjorda ytor, och här finns också möjligheten att utveckla området för att få mer genomsläppliga ytor och mer växtmaterial.

Skolgårdarna kommer att användas av fler elever än idag, vilket gör att den också måste vara robust och klara mer slitage. Sammantaget görs bedömningen att detaljplanens genomförande inte innebär att de ekologiska och gröna kvaliteterna försämras.

Rekreation, friluftsliv och sociala aspekter

Detaljplanen möjliggör en utveckling av stadsdelens rekreations- och friluftsliv i och med att en idrottshall uppförs inom planområdet. Idrottshallen får funktioner som även stärker Österängens IP som idrottsplats och tillför ytterligare funktioner i området för idrottsklubbar, föreningar och skolverksamheter med mera.

Ett detaljplanens syften är att möjliggöra så att fler elever kan gå på skolan, vilket innebär att friytan per elev minskas. Ytorna för cykelparkering är exempel på platser

som även skulle kunna utformas för att kunna användas av grundskoleeleverna för att hänga och umgås, men som inte räknats in i exemplet för mått på friyta på sidan 22.

Mark och vatten

Under förutsättning att vattenskyddsföreskrifterna för Uppsala- och Vattholmaåsarna följs bedöms ingen negativ påverkan av skyddsområdet ske. För dagvatten visar de översiktliga beräkningarna i dagvattenutredningen att det med god marginal finns plats att inrymma de föreslagna åtgärderna. Utöver fördröjning har åtgärderna en renande effekt. I och med att planområdet saknar lokal anlagd dagvattenhantering före detaljplanens genomförande bedöms det ske en stor förbättring av dagvattensituationen i och med de föreslagna åtgärderna i dagvattenutredningen. Samtliga föroreningshalter och mängder minskar relativt före den nya utbyggnaden, vilket innebär att det bedöms ske en förbättring av MKN för recipienten.

Hälsa och säkerhet

Mer elever kan generera något mer trafik vid men detta bedöms vara marginellt. Det är också positivt att många elever får möjlighet att gå på en centralt belägen skola. Sett ur stadens perspektiv bedöms planen kunna generera mindre trafik än om skolan varit belägen på en mindre central plats. Eftersom större delar av skolgårdarna vänder sig inåt och skärmas av, både av befintlig och ny bebyggelse, bedöms ljudnivån bli god även vid en eventuell trafikökning.

Angöring sker både från norr (vid Hjalmar Brantingsgatan och Björkgatan) och söder (Furugatan), med syftet att trafiken inte ska ledas för långt in i området samt undvika biltrafik inne på skolgårdarna. Det skapar förutsättningar för en trygg miljö för både lek och gående samt angöring med cykel. Varken buller-, luft- och trafiksituationen bedöms få någon påvisbar negativ förändring till följd av detaljplanens genomförande.

Ett syfte med detaljplanen är att möjliggöra så att fler elever kan gå på skolan, vilket innebär att friytan per elev minskas. Detta kan ha negativa konsekvenser för barns folkhälsa. Dock bedöms detta till viss del kunna kompenseras av att gårdsytorna kan nyttjas bättre om strukturen förbättras samt närheten till den nya idrottshallen och Österängens IP. Det finns också positiva hälso- och säkerhetsaspekter i att fler barn kan gå i skola i närheten av sina hem och inte tvingas till långa transporter.

Tillgänglighet

Detaljplanen innebär att de gång- och cykelstråk som går tvärs över området påverkas. Då markytan är knapp och behovet av friyta stort så står viljan att skapa en sammanhållen skolgård med mycket friyta i konflikt med viljan att förbättra kopplingen för gång- och cykel genom området. Detaljplanen innebär att det allmänna gång- och cykelstråk längs Björkgatan förstärks och kopplar samman de passager/stråk som finns genom Fålhagen. Orienterbarheten inom planområdet kan förbättras med nya gång- och cykelstråk på kvartersmark som binder samman skolgårdarna och de allmänna gång- och cykelstråken.

Planens förenlighet med översiktsplanen och miljöbalken

Översiktsplanen

Planförslaget bedöms överensstämma med översiktsplanens intentioner.

Miljöbalken

Planförslaget bedöms vara i överensstämmelse med miljöbalkens 3 kapitel 1 § avseende markanvändningens lämplighet med hänsyn till beskaffenhet och läge, föreliggande behov och en från allmän synpunkt god hushållning.

Detaljplanen berör riksintresse för kulturmiljövården C 40 A för Uppsala stad enligt miljöbalkens 3 kapitel. Riksintresset bedöms dock inte påverkas negativt av detaljplanens genomförande. Detaljplanen bedöms därmed vara förenligt med miljöbalkens kapitel 3.

Detaljplanen berör miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvatten enligt miljöbalkens 5 kapitel då recipienten är Fyrisån. Dagvatten bedöms kunna hanteras inom kvartersmark och detaljplanen bedöms därmed vara förenligt med miljöbalkens 5 kapitel.

Detaljplanen berör miljöbalkens 7 kapitel avseende det generella biotopskyddet samt att planområdet ligger inom den yttre zonen för vattenskyddsområde Uppsala- och Vattholmaåsarna. Inom planområdet finns äldre träd längs Hjalmar Brantingsgatan och Björkgatan samt inne på skolgården. Här gäller det generella biotopskyddet för alléer. Dessa miljöer är skyddade och det är förbjudet att vidta åtgärder eller bedriva verksamheter som kan skada naturmiljön i dessa biotoper. Ett genomförande av detaljplanen kan innebära att några av dessa träd behöver fällas, vilket kräver dispens från biotopskyddet. Detaljplanen bedöms vara förenlig med miljöbalkens 7 kapitel.

Planförslaget berör ej miljöbalkens 8 kapitel.

Medverkande

Detaljplanen har tagits fram av stadsbyggnadsförvaltningen i samarbete med andra kommunala förvaltningar, Uppsala kommun Skolfastigheter AB och Uppsala kommun Sport- och rekreationsfastigheter AB.

Medverkande konsult har varit Tengbom Uppsala. Situationsplan, illustrationer och kulturhistorisk bedömning har gjorts av Tengbom Uppsala. Dagvattenutredning har gjorts av WSP Samhällsbyggnad Uppsala och miljötekniska markundersökningar har utförts av Bjerking. WSP har inför granskningskedet även genomfört en riskbedömning med hänsyn till grundvattentäkten och miljö- och geotekniska markundersökningar. Sweco har genomfört skuggstudier av idrottshallen.

Planhandlingarna har utarbetats av planarkitekt Linus Pettersson. Dessutom har följande tjänstemän inom stadsbyggnadsförvaltningen deltagit:

Veronica Sjögren, plantekniker
Menna Hagstroem, bygglovsarkitekt
Tesad Alam, projektledare exploatering

Planhandlingarna har granskats av Anneli Sundin, planarkitekt.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Uppsala i 2021-05-07

Pernilla Hessling
planchef

Linus Pettersson
planarkitekt

Beslutad av plan- och byggnadsnämnden för:

- Samråd och granskning 2018-12-19
- Antagen av plan- och byggnadsnämnden: 2021-05-27